

Erdészeti Lapok

Az Országos Erdészeti Egyesület folyóirata
CXXXVI. évfolyam 1. szám
(január)

Főszerkesztő
PÁPAI GÁBOR

A szerkesztőbizottság elnöke:
DR. SZIKRA DEZSŐ

A Szerkesztőbizottság tagjai: dr. Bartha Dénes, dr. Bondor Antal, Dévai Péter, Gencsi Zoltán, dr. Járasi Lőrinc, dr. Király Pál, Oláh Tibor, Pintér Ottó, Répászky Miklós, dr. Somogyi Zoltán, Szakács László, Tóth Miklós.

Szerkesztőség: 1027 Budapest, Fő u. 68.
Telefon/fax: 201-7737
Mobil: 06-30-97-15-255
Internet: <http://larix.efc.hu/oe>

Kiadó:
Országos Erdészeti Egyesület
1027 Budapest, Fő u. 68.

Felelős kiadó:
KÁLDY JÓZSEF

Nyomdai munkák: INNOVA-PRINT, Budapest
Felelős vezető: ifj. Komornik Ferenc

A kézirat lezárva: 2000. december 31.

ISSN: 1215-0398

Terjeszti az Országos Erdészeti Egyesület. Felvilágosítást a lappal kapcsolatban az Egyesület ad. Megjelenik havonta. A beküldött kéziratokat, fényképeket nyilvántartásba vesszük. A cikkek, írások nem feltétlenül azonosak a szerkesztő véleményével, azok tartalmáért mindenkor a szerző felel. A szerkesztőség fenntartja magának a szerkesztés jogát. Honoráriumot – megegyezéssel – csak felkért íráso-kért, a fotóért, illetve grafikai munkákért fizetünk.

Címképünk: Az év fája: a Bibircses nyír
Fotó: Pápai Gábor

**Ezúton köszöni az Elnökség
és a Szerkesztőség az újévi
jókívánásokat.**

Tartalom

<i>Barátossy Gábor:</i> A harmadik évezred küszöbén	1
Erdőügyekről Birtalan Ákossal, Románia volt turisztikai miniszterével	2
<i>Dr. Somkuti Elemér:</i> Tájidegen fafajták a hazai erdőkben	4
<i>Dr. Winkler András:</i> Néhány új falemez	6
Vadaskerti vita	8
<i>Bús Mária:</i> Útibeszámoló az OEE küldötteinek 2000. évi franciaországi tanulmányútjáról	9
A buda–nyéki királyi villa romjai	10
<i>Iványi Miklós:</i> ISO 9002 minőségrendszer az erdőgazdasági gyakorlatban	12
A biztos pont	16

Az erdei iskolák hatékonyabb működésének lehetőségei

18

Megnyílt az új könyvtárunk	20
Gondolatok a könyvtárban	21
Egyesületi hírek	24

Erdők a közjóért szakosztályülés

31

Melléklet: Az OEE Alapszabálya és Kitüntetések adományozási szabályzata

A lapot
Magyarország legnagyobb médiafigyelője, az

» **OBSERVER** «

OBSERVER BUDAPEST MÉDIAFIGYELŐ KFT.
1084 Budapest, Auróra u. 11.
Tel.: 303-4738

rendszeresen szemlézi

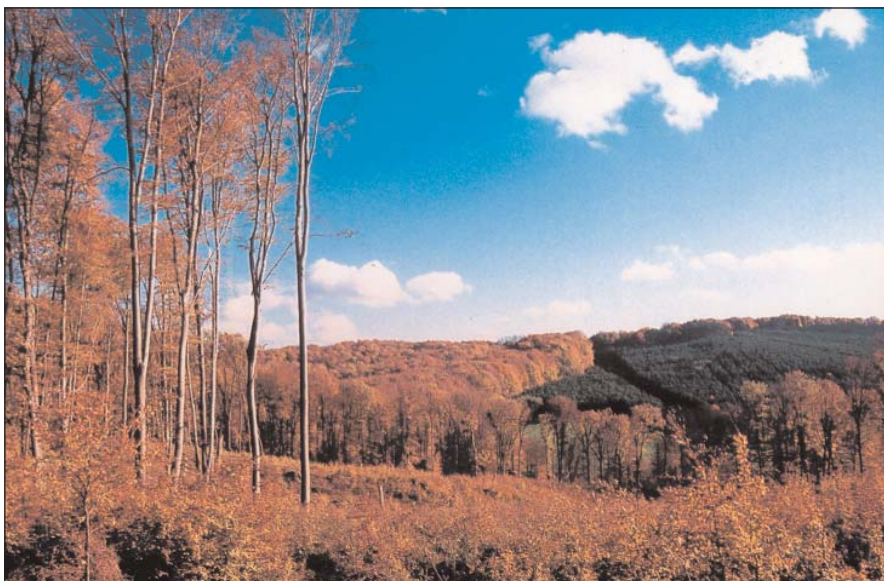
A harmadik évezred küszöbén

Felélősség és egyben kötelesség is néhány gondolatot írnom a magyar erdészetről az új évezred küszöbén.

A magyar erdészet az elmúlt tíz évben meghatározó változásokon ment keresztül. A gazdasági, a politikai és társadalmi átalakulás az erdők tulajdonviszonyaiban is jelentkezett, közel ötven év után újra jelentős lett a magánerdők aránya és az

állami erdők is piaci versenyorientált (részvénytársasági) formában kezdtek el működni. Ez a nagy szakmai átalakulás nem mindig az erdészeti szakmai elveknek megfelelően történt, hanem legtöbbször a politika, a gazdasági érdekcsoportok, a szakmán kívül álló erők voltak a döntők az erdészeti átalakulásában. Ebben, hogy ez így történt, mi erdészek saját magunk is felelősek vagyunk. Nem tudtunk a régi hagyományos összetartó módon egységesen fellépni és meggyőzően egyértelmű utat kínálni a magasabb politika számára. Mindez történt annak ellenére, hogy az Erdészeti Egyesület idejekorán, máig is helytálló módon, 1990. június 19-én tartott kibővített választmányi ülésén (megjelent az Erdészeti Lapok 1991. januári számában a 31. oldalon) az ún. „sárga lapon” kilenc pontban, tisztán és világosan megfogalmazta a szakmai átalakulás célkitűzéseit és legfontosabb teendőit.

A szakma nyílt szavazáson látszólag egységesen elfogadta a célkitűzéseket, utána azonban a háttérben különböző érdekcsoportokra szakadt és a pillanatnyi vélt előnyök érdekében feláldozta a hosszú távú szakmai érdekek egy részét. Az átalakulás során a háttérben, és nem nyíltan, sokszor az egyesületi állásfoglalás célkitűzéseivel ellentétes álláspontot képviseltek egyes szakmai körök. Ezzel a nem egységes fellépéssel elbizonytalanították a gazdasági és politikai döntéshozókat, aminek eredményeképpen bizony nem mindig a leg-

Fotó: Szakács László

kedvezőbben alakultak a szakma dolgai. A nem elég erős szakmai érdekérvényesítés és a szakma érdekcsoportokra való szakadása sajnos az elmúlt évtizedben meghatározóan jellemezte a magyar erdészetet.

Elősegítette ennek a helyzetnek a létrejöttét az is, hogy a szakma többsége – tisztelet a kivételnek – nem tudta feldolgozni és igazán elfogadni a kárpótlási folyamat eredményeképpen kialakult 40%-os magánerdő-tulajdont. Vonatkozik ez sajnos az erdészeti igazgatásra is.

Az elmúlt évtizedben az erdészeti igazgatás is szinte belerokkant a számára szokatlan, újszerű és nagy mennyiségű feladat megoldásába. A változás legnehezebben szakközönségünk gondolkodásmódjában következik be, a szakma nem tudta igazán befogadni és kellően feldolgozni a magánerdőgazdálkodás gondjait. Tudomásul kell venni viszont, hogy Európa és a világ nagyobb részén ez a tulajdonforma jellemző az erdőgazdálkodásban.

A huszonegyedik század elején bizony nagyon sok teendője van még szakmánknak, hogy az erdészeti átalakulás megtörténjen. Az első és talán legfontosabb tennivalók egyike, elősegíteni azt, hogy a magánerdőben minél több jól működő gazdálkodó tevékenykedjen.

Ennek érdekében meg kell erősíteni a korábbi évek viharaiiban, átszervezésében némileg meggyengült erdészeti igazgatást és fel kell készíteni az euró-

pai uniós tagsággal járó feladatok ellátására is. Jobban szét kell választani a hatósági munkát a szaknácádói tevékenységtől, racionális könnyítésekkel kell segíteni az igazgatás hatékonyságát. Önálló és a hatóságtól független szaknácádó testületek létrehozását kell elősegíteni a magánerdő-gazdálkodás érdekképviseletének keretén belül.

A saját évtizedes tapasztalataink és a piacgazdaság építésében előttünk járó országok példája azt is mutatja, hogy az egész erdőgazdálkodást, sajátosságai miatt, lehetőleg az eddigieknél nagyobb mértékben államilag is támogatni kell. Ennek első jelei már az elkövetkezendő két évben az új nagyarányú, 174 ezer hektáros, tízéves erdőültetési program költségvetési biztosításában jelentkeznek.

Az állami erdők egységét továbbra is meg kell őrizni és az állami erdőkben az alaptevékenység gyakorlása során fokozottan előtérbe kell helyezni a vagyonerdekltségű gazdálkodást.

Fontos és tovább már nem halogatható kérdés az erdészet és természetvédelem viszonyának, mindkét fél számára megnyugtató rendezése.

A fentiek elérése érdekében olyan összehangolt tevékenységet kell folytatni a sajtóban, rádióban, televízióban, stb., melynek hatása előbb-utóbb pozitív irányba változtatja a társadalmi közmegegyezésben az erdészetről kialakult előítéleteket („fairtasok”, „rablógazdálkodás” stb.). Erre a munkára jól felkészült profi szakembereket kell alkalmazni.

Meggyőződésem, hogy ezt csak szíves, esetleg többéves kitaró, önzetlen, etikus szakmai munkával lehet elérni.

Mindehhez kívánok erdészettársadalmunknak az elkövetkezendő évtizedekben sok erőt, sikert és jó egészséget.

Barátossy Gábor

az Erdészeti Hivatal elnöke

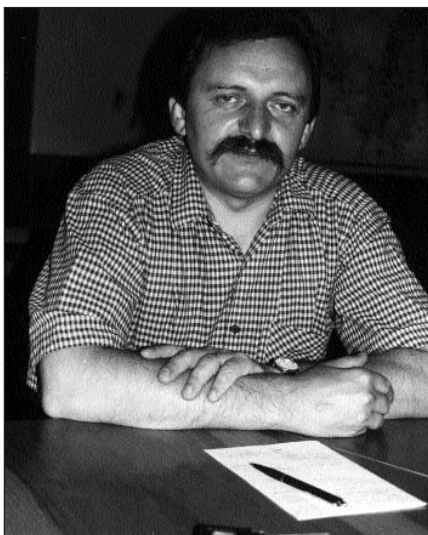
Erdőügyekről Birtalan Ákossal, Románia volt turisztikai miniszterével

A találkozót Bessenyei István szervezte meg Sepsiszentgyörgyön. Másodpercre pontosan érkezett. Mielőtt az erdőügyekre tértünk volna, kértem, mutakozzon be az olvasóknak, mert nem mindennapi dolog miniszternek lenni, még idehaza sem. Hát még Romániában, magyarként!

– A Kis-Küküllő völgyében lévő kicsiny faluban, Székelyvároszban születtem. Segesváron végeztem középiskolai tanulmányaimat, majd Kolozsvárott szereztem közgazdasági diplomát. Az élet úgy hozta, hogy több munkahelyen is megfordultam viszonylag rövid idő alatt.

Az 1989-es változást a közgazdász szemével kezdtem nézni. Közgazdász Társaságot szerveztem Székelyföldön, és folyamatosan képeztem magam. Budapesten is végeztem egy kurzust. 1992-től politikus lettem. Ősszel indultam a képviselőválasztáson, s bekerültem a bukaresti parlamentbe ellenzékiként. Komolyan vettem a képviselői munkát. S főleg a választási ígéreteket.

1996-ban újraválasztottak. Kormányra kerülve az RMDSz legfiatalabb politikusként turisztikai miniszter lettem, így a román parlament legfiatalabb tárcavezetőjeként dolgoztam a törvényhozásban. A

kormány kikérte véleményemet a kisebbségi törvények előterjesztésekor. Hát mit mondjak, nem egyszerű dolog Romániában miniszternek lenni gerinchajlítás nélkül. Ha lesz időm, egyszer megírom mindazt, amit átéltem. Azután úgy döntöttem, hogy nem vállalom tárcát, mert póttereknek lenni egy kormányban nem lélekemelő dolog. Most is az a vád ér bennünket, hogy eláruljuk Romániát.

A Környezetvédelmi Szakbizottságban dolgozom, így kerültem a földtörvénnyel

kapcsolatba, amelynek része az erdők ügye is.

– A kétezres év elején szerzőtársaival kiadtak egy gyakorlati tájékoztató füzetecskét a „Mezőgazdasági földterületek és erdők tulajdonjogának visszaállításáról szóló törvény” alkalmazásáról.

– Az 1991. évi 18. számú törvény szerint 10 hektár szántót vagy egyéb mezőgazdasági területet és 1 hektár erdőt lehetett visszaigényelni. A 18. számú törvény csak mintegy 54%-ban valósult meg. Figyelemre méltó, hogy a Székelyföld országos utolsó volt a jogi rendezésben. Az 1996-ban jött új kormány végképp rendezni akarta a kárpótlást. De ez úgy sikeredett, mint a székely atyafi esete a kutyával, aki apránként vágta le a kutya farkát, arra gondolván, hogy a kis darab eltávolítása kevésbé fájdalmas.

A 2000. 1-es törvény kimondja az öt tulajdonosi kategóriában a kiadhatóságot. Úgy mint az egyén, az egyház, a község, a közbirtokosságok és az egyéb községyi igényléseknél.

„A jogos tulajdonosok birtokba helyezése csak az állammal párhuzamos erdőgondnoksági és ellenőrzési rendszer területi szervezeteinek létrehozása és néhány, az erdőgazdálkodási kihágásokra, a ma-

gán és állami erdők ügykezelésére, az erdészeti személyzet státusára vonatkozó jogszabály elfogadása után fog megtörténni. A helyi erdőgazdálkodások és más jelenlegi ügykezelők felelnek a volt tulajdonosok által visszaigényelt területek őrzéséért, a faanyag és erdei növényzet védelméért mindaddig, amíg ez utóbbiak törvényesen birtokba veszik volt tulajdonukat.

Az új közbirtokosság megalapításához szükséges: az alkalmi bizottság kérvénye a helyi bírósághoz; a helyi földosztó bizottság által kibocsátott bizonyítvány; közjegyző által hitelesített alapszabályzat, amely tartalmazza a közbirtokosság tulajdonosi összetételét, vezető testületét, az erdőgazdálkodás törvényes kereteit, a tagok jogait és köteleseit, felelősségét és a büntetéseket, a felszámolásra és más dolgokra vonatkozó rendelkezéseket.

Az új társulási tulajdon formájában létrejövő jogi személyek kötelesek betartani az erdőgazdálkodásra vonatkozó általános szabályokat, amely köteleiséget a bejegyzéshez szükséges alapítási iratoknak is tartalmazniuk kell. Azt is fontos tudni, hogy a jelen pontban ismertetettek érvényesek a társulási tulajdonformában birtokolt mezőgazdasági, legelő és kaszáló területekre is.”

Elkezdődött a közbirtokosságok szervezése. Nem volt egyszerű feladat a régi tulajdonosokat hitelt érdemlően felkeresni, megtalálni. Volt, hogy több évtizedes fakitermelési bérjegyzékekből azonosították a tulajdonost. De talán még nagyobb gát volt és ma is az, hogy az öregek a 100 évvel ezelőtti működési rend szerint alakulnának, míg a fiatalokat is győzködni kell, hogy a régi rendszerből mi az a jó, amit át kell venni.

Úgy-ahogy, létrejöttek ezek az 1000–1500 hektáros közbirtokosságok. Ám a Hivatal betart a bejegyzésnél, mondván, hogy más jogszabályokat is figyelembe kell venni az elbírálásnál. Aztán elindul a rétestészta effektus.

Ráadásul az akadémikusok alapja többnyire csak miniszteri rendeletek, utasítások és nem törvények. Tehát igencsak kilóg a lóláb.

Az egyén sokszor nem akarja tudomásul venni, hogy erdőgazdálkodni hosszú távon és gazdaságosan csak nagy erdőterületen lehet. Mivel a törvény szerint eredeti helyén kell visszaadni a területeket, hát bizony a most meglévő állományok sokszor csalódást okoznak.

Ahol időközben csemeteket vagy kísérleti terület létesült, ott csereterület kell adni. Sokszor nem lehet igazságot tenni.

Kovácsnában és Hargita megyében, ahol szintizta magyar a visszaigénylő, és a bejegyzés után magyar tulajdonjogot kellene beírni a jelenlegi román állami tulajdonjog helyett. Ezt román részről a politika nem akarja lenyelni. Ez a falat túl keserű, úgyhogy inkább betartanak, s ne legyen senkié, mintsem hogy magyar legyen a tulajdonos.

– *S mit szól mindebbhez az EU?*

– Kérem, a román csatlakozni akar az EU-hoz, de csak úgy, ahogy ő akarja. Hogy az 1000 éve itt élő magyar ne kapjon tulajdont.

Annak idején ironikusan javasoltam a törvényhozásnak, hogy csináljanak kétféle törvényt. Egyiket a magyarságnak, másikat a románságnak. No, ez tetszett nekik, de hát ez éppoly képtelenség, mint hogy a felvételt kérő ország határozza meg az EU-s tagsági feltételeket. Az erdélyi hajdanvolt magyar állami területen a földhivatali nyilvántartással is rend volt. A román Ó-királyság területén szinte semmi nem dokumentálta a tulajdont. El lehet képzelni, hogy milyen visszaélésre adott ez a helyzet lehetőséget. Tudunk olyan

esetről, hogy a „visszaigénylő” lakhelyétől háromszáz kilométerre lévő gyönyörű érett állományt igényelt két tanú megerősítése alapján. Hát ez a helyzet most és itt ezen a történelem viharai által tépázott magyar tájon.

A törvény kimondja, hogy csak az üzemtervben előírtak szerint lehet erdőgazdálkodni. Ha az új tulajdonos nem veszi igénybe a jelenlegi ROMSILVA szakmai apparátusának szolgáltatásait, alapíthat ugyan egy párhuzamos erdészeti rendszert, no de azt is meg kell fizetni.

Úgy tűnik, hogy a helyzet kísértetiesen hasonlít a 22-es csapdájához.

Mivel a beszélgetés Birtalan Ákossal, a volt miniszterrel az elmúlt év nyarán zajlott, s azóta az új választási eredmény birtokában nem sok jó várható, a vibrálfellegek, úgy tűnik, nem akarnak oszlani Erdély ege felett. Csak az erdőben, az erdő folyamatos megújulásában, az erdő bölcs nyugalmából merített hit és kitartás hozhat remélhetőleg megoldást. Hiszen Erdély a történelmi idők erdőrengetegeiről kapta nevét.

Pápai Gábor

Magyar erdők és az EU-bővítés

Brüsszelben az EU-bővítés természetvédelmi kérdéseivel foglalkozó eseménysorozaton Magyarország erdőgazdálkodását bemutató közös előadást tartott az FVM Erdészeti Hivatala és a WWF Magyarország. Az előadást az Európa Parlament épületében, politikusok és szakemberek részére szervezték, december 6-án.

A WWF nemzetközi természetvédelmi szervezet által rendezett WWF EU Bővítési Hét (WWF EU Enlargement Week) elnevezésű, egyhetes eseménysorozaton a két szervezet szakértői „A magyar erdőgazdálkodás és az erdőtelepítési program az európai uniós csatlakozás szemszögéből” címmel tartották meg közös előadásukat.

Szedlák Tamás, az FVM Erdészeti Hivatalának EU-szakértője ismertette, hogy az Európai Unió Agenda 2000 programcsomag vidékfejlesztési célkitűzéseinek megfelelően Magyarországon a mezőgazdasági szerkezetváltás következtében jelentős erdőtelepítésekre kerülhet sor a következő időszakban. A 2001-ben induló 10 éves erdőtelepítési program folyamán 175 ezer hektár erdő telepítése van tervbe véve. Az ezt követő évtizedekben összesen akár 700 ezer ha erdőtelepítésre is sor kerülhet, és a jelenlegi 19%-os erdőszül-

ség 25–27%-ra emelkedhet. (Az Európai Unió jelenlegi 15 tagországának erdőszültségi átlaga 36%.) A többcélú – gazdasági, közjóléti és védelmi rendeltetésű – erdőtelepítésekhez az európai uniós támogatási lehetőségek is szükségessé válnak a taggá válás után.

Besze Péter, a WWF Magyarország erdészeti programvezetője a magyar erdők természetvédelmi szerepéről és az őshonos fafajokból álló természetes erdők jelentőségéről beszélt.

Kifejtette, hogy az erdők fontos környezetvédelmi és szociális hatásai miatt, az erdők hosszú távú megőrzésében, a társadalomnak kell jelentős szerepet vállalnia. Ezt az erdőkezelés és megőrzés megfelelő támogatásával és más piacokonform módszerek bevezetésével is elő kell segíteni.

Kiemelte, hogy az erdőtelepítési programnak a természetes erdők megőrzését és területének növelését kell szolgálnia.

Az előadók kiemelték, hogy Magyarország erdeinek természeti értékeivel is gazdagítani fogja az Európai Uniót, és minden erőfeszítés, amit az erdők megőrzéséért Magyarország vagy az EU tesz, az mindkét fél érdekeit egyaránt szolgálja.

Tájidegen fafajták a hazai erdőkben

Megjegyzések a Népszava 2000. november 3-i számában megjelent cikkhez

A fenntartható fejlődés, a környezet- és természetvédelem hosszú távon sikeres műveléséhez kiművelt emberfők sokaságára van szükségünk. Az MTA elnöke a Tudomány Napja alkalmából tudásközpontú társadalom létrehozását kezdeményezte a tudomány jelentős felértékelődése miatt. Úgy véljük, a jogi előírásokban megfogalmazott közérdek érvényesítéséhez közös feladatunk a lehiggadt közélet, a realitásokkal számot vető, toleráns, segítőkész közszellem létrehozása.

Az Északi Sark jegének felgyorsult olvadása, az időjárási anomáliák folyamatos szaporodása, mint az özönvízszerű esőzések, áradások, hurrikánok, szélviharok, forgószelek, a többéves aszály okozta terméskiesések szülte éhségövezetek, erdőtüzek, a nagyarányú környezetszennyezés nemcsak a nemzetközi összefogást bátorítja, de a hazai környezet- és természetvédelmi társaságok taglétszámát is megnövelte a közszereplésre vágyó, szakmai kérdésekben járattan és felkészületlen, dilettáns (orvoslás) szakértők köréből is. Sajnos a sok megalapozatlan, félrevezető tájékoztatás a „közvélemény tisztánlátását” is zsákutcába térítheti. Íme:

Állítás (1): „Európában Magyarországon a legrosszabb az ősbonos és betelepített fák aránya.” ... „törzs fafajszerkezet...”

Megjegyzés: Ez a sommás, elítélő felvetés már csak azért sem helyénvaló, mert a ma is elégséges erdőösültségű országoktól eltérő korábbi hazai állapotok [1945-ben az ország területének 12%-a erdő, 2,3 millió hektár (ha) gyenge termőképességű homokterület, a kiváló erdőtenyészeti magas hegyvidék teljes hiánya stb.] kizárják a magyarázat nélküli összehasonlítást. Az 1999-ig, a rendszerváltás kezdetéig létrehozott több, mint 650 ezer ha új erdő eleve feltételezi új fajok szerepéhez jutását, különösen ha tudjuk, hogy az 1,7 millió ha-ból 615 ezer ha nem erdőtalajon áll.

Csak várni lehet, hogy egyszer a kukoricára is rákerül a

sor, kezdeményezni fogják kivitását a növénytermesztésből.

A gyorsan növő fajok, az ültetvények létesítése – kedvezőtlen erdészeti adottságaink közepette is – lehetővé tette, hogy a fajlagos fahozam tekintetében (5 m³/ha/év) jól erdősült országokat (Franciaország 2,5 m³/ha/év, Németország 4 m³/ha/év stb.) is megelőzzünk. Ha számításba vesszük, hogy mindemellett a lábon álló élőfakészlet több, mint 300 millió m³ fölé gyarapodott, csak a maga módján előforduló túlzásokra utaló és nem a szakszerűséget kétségbe vonó megállapítások lettek volna említhetőek.

Megítélés dolga, hogy az országnak szüksége volt-e az így létrehozott gazdasági haszonra?

Állítás (2): „Az Ázsiából behozott akácot a XVIII. században a homok megkötésére ültették.”

Megjegyzés: Az akácot Amerikából hozták be. Az Alföld parasztsága úgy megszerette, hogy semmiképpen sem járulna hozzá a száműzéséhez.

Állítás (3): „...bosszú távú erdőstratégiánk azonban nem volt” – mondta Haraszthy László, a WWF (Világ Természetvédelmi Alap) magyarországi igazgatója.

Megjegyzés: Aki hallott Kaán Károly alföldfásítási törekvéseiről, ezt követően a gazdaságos növénytermesztés alól kikerülő területek erdősítés alá vonásáról, az tudja, hogy nem a szakmai oldalt, hanem a privatizációt kell elsősorban megemlíteni, egy már több évtizeddel ezelőtt meghirdetett, 25–26%-os erdőösültség elérését célzó munkálatok megtorpanása miatt.

Állítás (4): „A Soproni Erdészeti Egye-

tem civil szervezete a WWF bevonásával nekifogott a tervek elkészítésének.”

Megjegyzés: Mindenképpen bizalmatlanságot szül, ha már az egyetem nem létező megnevezését használja a szerző. Ma Nyugat-Magyarországi Egyetem van hét különböző karral.

Állítás (5): „Az elmúlt tíz évben évente átlagosan 10 ezer hektáron telepítettek fát.”

Megjegyzés: Hogy fatelepítést hány ha-on végeztek az elmúlt 10 év alatt, nem tudjuk, mivel a fa, a fák telepítése nem tekinthető erdőtelepítésnek. Csak dilettánsok gondolhatják, hogy az erdészeti erdősítési munka ugyanaz, mint a parkokban végzett faültetés. Az erdő bonyolult életközösség, így pl. a térhálóknak, a faállomány-szerkezetnek, az ültetési módnak stb. fontos szerepe van, a vágáskort már nem is említve. Ez a szakmai szempontból elfogadhatatlan zsargon bizonyára pontos szóhasználatot nem ismerő fordítások nyomán kezd terjedni.

Közismert, hogy az 1990–2000. évek alatti 150 ezer ha-os erdőtelepítési programot nem sikerült teljesíteni, azaz az évi 10 ezer ha erdősítés nem felel meg a valóságnak.

Állítás (6): „Erdőt ugyanis csak erdőtalajon, bonos fából lebet és érdemes létrehozni... ültetvényeken is előnyösebb a hazai fák telepítése.”

Megjegyzés: Látszatra tömör, szakszerű és szigorú követelmények a fent idézettek. Persze, ha arra gondolunk, hogy közösen óhajtott célunkhoz, az erdős Magyarország megteremtéséhez így közelebb juthatunk-e, tárgyilagosan meg kell mondani, hogy a beerdősítésre váró területeknek ezután is csak egy része lehet erdőtalajú. Kiténik, hogy a javasoltak nem számolnak hazai adottságainkkal vagy hazai adottságaink nem-ismeretében születtek.

Az ültetvényekről szólva a nemes nyár, az akác a gazdaságtalanná vált és ezért erdőtelepítés céljára átadott mezőgazdasági területeken jó esetben 3–5-ször nagyobb fahozamot biztosított, mint a lassú növekedésű lombos fajok. Az erdőgazdálkodó, aki családi boldogulása érdekében haszonra, nyereség elérésére tö-

rekszik, ugyan mire gondolhat az ilyen ötletek hallatán?

Állítás (7): „Sajnos, állította a WWF magyarországi igazgatója, egyes fajok, mint az akác is, már kikerült az ember ellenőrzése alól. ... A termőföldet tönkreteszí, utána a nemesebb fajok már képtelenek gyökeret eresztetni, és a többi növény és az állatvilág is kiszorul az akácokból.”

Megjegyzés: Előttünk a magára hagyott természet, a fajok küzdelme, az agresszív akác terjedése láttán tehetetlen emberek. A hazai erdőgazdálkodás tekintetében azonban már 1879-től a tűzéves üzemtervekre alapozott gazdálkodás a jellemző. 1935 óta a magánerdőkre is érvényes ez az előírás. Az akáccal tehát csak ott lehet baj hazai viszonyaink között, ahol az erdőműveléssel, a gazdálkodással részben, időlegesen felhagytak, a költségmegtakarítás mindenáron kapott zöld utat, ha törvényellenesen is. A nemesebb fajok már nagyon hosszú ideje háborítatlan természeti környezetben terjedhettek a fejlődő világ országaiban őserdei viszonyok között.

Az egyetemi oktatás folyamán az erdőmérnök-hallgatókat megismertetik a levegő nitrogénjét lekötő, az akác gyökérzetével szimbiózisban tenyésző mikroorganizmussal. A talaj nitrogéntartalmának feldúsulása nem tekinthető a talaj elszegényítésének.

Állítás (8): „...a faültetvényeknek biológiai értéke nincs vagy csak csekély.”

Megjegyzés: Az ültetvények rendszerint egyetlen fajjal különböző térháló mentén kiültetett faegyedei kétséget kizáróan az erdei életközösségi gazdaság legvégére szorultak. Ennek ellenére tőlük sem lehet elvitatni, hogy faállomány voltukból következően a rajtuk átáramló levegő portartalmát a talajra ülepítik, a talaj árnyalásával erdeit közelítő mikroklímát hoznak létre, deflációt akadályozó hatással (szélviharok lecsendesítése) is hasznosak, sőt a koronák asszimilációs tevékenysége folytán a levegő szén-dioxidjából (CO₂) 2–3-szor többet kötnek le a fatest képzésére, mint a lassú növekedésű lombos fajok. Elvitathatatlan tehát, hogy az üvegházhatás visszaszorításában pozitív szerepet játszanak ők is. Látható, hogy az erdőgazdálkodás hírnevének öregbítését a fenti kijelentések nem szolgálják.

Állítás (9): „Az erdőstratégiának az élővilágon kívül azzal is foglalkoznia kell, hogy a várható nagy telepítések nyomán több százezer köbméterrel növekszik a kitermelhető faanyag is. Idejekorán föl kell mérni, mi lesz az erdőtulajdonosokkal... A jelentős többlet lenyomhatja

az árakat, gazdaságtalanná téve az erdőgazdálkodást.”

Megjegyzés: A távlati stratégiai célkitűzések szempontjából úgy gondoljuk, társadalmi érdek, hogy országos viszonylatban a 25–26%-os erdőszültség mielőbb teljesüljön. Az idegen fajok lecserélési beütemezését célszerűen a faállományok beéréséhez, vágáskorához kellene igazítani, vagyis legalább 25–30 évre elosztva.

A program kidolgozásának tervbevétele idején a gazdálkodókat azzal riogatni, hogy az erdőtelepítéssel létrehozott fatömegnövekedés faárleszorító hatású lesz, a fakereskedelemre vonatkozó ismeretek teljes hiányáról tanúskodik. A gazdálkodók egy része, sajnálattal kell megállapítani, a profitszerzés művelésiág-változásával egybekötött változatát, az erdőterü-

Török–magyar erdészeti együttműködés

Torgyán József földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter meghívására az elmúlt héten hivatalos látogatást tett Magyarországon Nami Cagan, Törökország erdészeti minisztere. Ez az esemény viszonylag gyorsan követte a török mezőgazdasági és falufejlesztési miniszter, Yusuf Gökaltap magyarországi tartózkodását, aki az OMÉK alkalmával állategészségügyi és növényvédelmi kormányközi egyezményt írt alá a magyar társminiszterrel. A két ország közötti kapcsolatok magasabb fokozatra váltását jelzi, hogy a Cagan miniszter által vezetett török delegáció budapesti tárgyalásai is konkrét eredményt hoztak. A megbeszélések követően december 7-én az FVM székházában Nami Cagan és Torgyán József a sajtó nyilvánossága előtt szándéknyilatkozatot írt alá a két ország erdészeti együttműködéséről.

A hivatalos aktus után a két miniszter sajtótájékoztatót tartott. Nami Cagan a két ország közötti egyre fejlődő kapcsolatokat méltatta, amelyeket ezen szándéknyilatkozattal kiterjesztettek az erdészeti szakágazatra is.

– Torgyán miniszter úr korábban már aláírt együttműködési szerződéseket a másik törökországi kollégájával – mondta. – Most elhatároztuk, hogy együtt fogunk működni az erdészet és az erdőgazdálkodás területén is. Az a tárgyalási készség és konstruktivitás, amelyet a magyar miniszter úr megbeszélésein mutatott, minden elismerést megérdemel.

let építési teleké alakítását, s így több ezer ha erdő megszüntetését tekinti rövid távon követendő útnak.

Összefoglalóan megállapítható, hogy a leírtak alapján semmit sem tudhatunk meg arról, hogy az Európai Uniónak milyen elvárásai vannak a tagországok erdőgazdálkodásának stratégiai célkitűzései vonatkozásában. Tudván, hogy Észak-, Közép- és Dél-Európa országainak természeti viszonyai, erdőben való gazdagsága között milyen nagyok a különbségek, egységes szabályzatokban aligha lehet gondolkodni. A bennünket közelről érdeklő támogatási rendszer elvárásairól azonban – a gazdálkodók környezetvédelemmel összefüggő megmondolásainak alakítása érdekében – nem ártott volna tájékoztatást adni.

Aztán arról szólt a török miniszter, hogy Magyarország nagyon rövid időn belül elfoglalja méltó helyét az Európai Unió tagjai között – Törökország pedig szeretné hasznosítani azokat a tapasztalatokat, amelyeket Magyarország szerez ebben a folyamatban.

Torgyán József a konkrét részletekről adott tájékoztatást. Utalt arra, hogy Törökország lényegesen nagyobb, mint Magyarország, ott az erdészet külön minisztérium alá tartozik. Azért hívta meg Nami Cagan kollégáját magyarországi látogatásra, hogy az erdészeti szándéknyilatkozattal kiegészítsék az állategészségügyi és a növényvédelem területén nemrégiben megkötött megállapodásokat.

– Ehhez az újabb együttműködéshez jó alapokat teremt a két ország gazdasági elhatározása – fejtette ki Torgyán József –, amelynek értelmében Magyarország tűzéves erdősfítési program megvalósításába kezd 2001-ben, Törökország pedig elhatározta, hogy erdeinek ötven százalékát megújítja, fejleszti. Miután Törökországnak óriási erdőterületei vannak, Magyarország intenzíven bekapcsolódhat ebbe a felújítási munkába. Az akáctelegek tekintetében ez a munka már el is indult, de szeretnénk szélesebb alapokra helyezni a facsemete-előállítási tevékenységet, javasoltuk szaporítóanyagok vegyes vállalatok útján történő termeltetését, erdészeti nemesítést.

(Kis Újság)

Néhány új falemez

A falemezokről

A fával dolgozó ember az erdő csodás ajándékát veszi kezébe, hogy megmunkálja, hogy alkosson belőle. A fa rendkívül heterogén matéria, de aki ismeri, az minden részét, részecskéjét becsülni tudja, és előre megálmodja, hogy mi készülhet belőle.

A falemezek, melyek ma óriási mértékben terjednek az egész világon, néhány évtizede még lenézett, szemétből készült termékeknek számítottak.

A falemezek csak látszólag egyszerű termékek, kitalálásukhoz nem kis fantázia kellett. A heterogén szerkezetű fát egészen kisméretű részekre bontják, hogy azután tetszőlegesen nagyméretű, értékes terméket hozzanak létre belőlük.

A falemezgyártás alap gondolata: a fával takarékosan bánni, az ún. gyengébb választékokból, valamint a fakitermelésnél és feldolgozásnál keletkező hulladékból is értékes terméket készíteni. A falemezgyártás tehát a faanyag-nemesítés egyik formája.

A legfontosabb falemezfajták a következők:

- papír,
- furnér,
- rétegelt lemez,
- farostlemez,
- forgácslap,
- összetett falemezek.

A falemezek tárgyalásakor meg kell említeni az ugyancsak kisméretű farészecskékből készülő faalapú idomteszteket is.

Fahelyzet és falemezek

A falemezek gyártásához – a furnért, rétegelt lemezt kivéve – leginkább a fűrészüzemi hulladékok, az egyéb fafeldolgozási hulladék és az ún. sarangolt erdei választékok használhatók fel. Ezekből a választékokból sokszor már a keletkezés helyén aprítékot készítenek.

Napjaink fontos feladata az erdőgazdálkodás és a falemezgyártó ipar szempontjából is felmérni a rendelkezésre álló alapanyag fajtáját, mennyiségét. Ugyancsak fontos megvizsgálni, hogy mekkora és milyen falemezgyártó kapacitás megteremtése indokolt az említett faválasztékok magas értékű hasznosítására.

Széles körű vizsgálatok folynak a Nyugat-Magyarországi Egyetem Faipari Mérnöki Karán egy faalapanyag-rangsor felállítására, a következő szempontokat figyelembe véve:

- rendelkezésre álló választékok, mennyiség,
- előfordulás helye,
- fizikai, mechanikai, kémiai tulajdonságok,
- technológiai alkalmasság (Winkler, 1998).

Az 1. táblázatban összefoglaltuk a hazai sarangolt faválasztékokat fafajok szerint. A kép kedvezőnek tűnik, azon-

1. táblázat. A sarangolt iparifa- és tűzifaválasztékok mennyisége hazánkban, 1998-ban

Fafajcsoport	Összes kitermelhető mennyiség (1000 m ³)
Keménylombos	5398,15
Lágylombos	1629,02
Fenyő	791,42

Újabb falemeztípusok

A következőkben három új vagy aránylag új típust mutatunk be, amelyek gyártásával lehetővé válhatna a hazai faanyag magas értékű hasznosítása.

Száraz eljárással gyártott farostlemezek

A farostlemezgyártás klasszikus módja a nedves gyártási eljárás. A gyártáshoz nagy mennyiségű víz szükséges, így ezek a gyárak általában folyók, vizetek mellé épültek. Bűnük a keletkező szennyvíz, amely bár steril, mégis terhelést jelent a környező tavak, folyók élővilágára. A korlátozott lemezzvastagság, a nem felületkezelhető szitalenyomatos oldal szintén előnytelen.

Ma világszerte a száraz gyártási eljá-

ban a forgács-, farostlemezgyártáshoz különösen megfelelő fenyő és nyár sarangolt fának amúgy is jó piaca van.

A falemezgyártás feladata tehát új termékeket és technológiákat keresni, amelyek a rendelkezésre álló, többnyire nehezebben feldolgozható, nagy mennyiségű keménylombos faanyag értékes terméké alakítását teszi lehetővé.

rás van elterjedőben, amely lényegesen kevesebb környezeti gondot okoz, és ahol tág határok között variálható a farostlemezek térfogatsűrűsége, vastagsága és egyéb tulajdonságai. Különösen igaz ez, mióta a folyamatosan működő hőpreceket alkalmazzák.

Nagy sűrűségű (kemény) farostlemezek (HDF)

A nedves gyártási eljárással gyártott, vékony farostlemezek helyébe lépnek, általában 2,5–7,0 mm vastagságig. Mindkét oldalukon felületkezelhetők, nagy térfogat-sűrűségűek: 900–1000 kg/m³ között. Rövidítésük is innen származik, az angol high density fibreboard első betűiből lett a HDF. A lemezek tulajdonságait a 2. táblázatban foglaltuk össze.

2. táblázat. Általános felhasználási célú, belső körülmények között alkalmazható farostlemezek tulajdonságai (EN 622-2)

Tulajdonság megnevezése	Mértékegység	Követelmény		
		>3,5	>3,5–5,5	>5,5
mm vastagságú lemezekkel szemben				
Vastagsági dagadás 24 órás áztatás után	%	12	10	8
Keresztirányú húzószilárdság	N/mm ²	0,70	0,60	0,50
Hajlítoszilárdság	N/mm ²	40	35	32
Hajlító rugalmassági tényező	N/mm ²	3600	3100	2900
Keresztirányú húzószilárdság főzési próba után	Nmm ²	0,50	0,42	0,35

Felhasználásuk széles körű. A bútorgyártó ipar, építő-, épületasztalos-ipar, valamint a csomagoló- és járműiparban alkalmazzák a HDF-eket.

Közepes sűrűségű farostlemezek (MDF)

A közepes sűrűségű farostlemezek is az angol elnevezés rövidítésével kapták

elterjedt nevüket (medium density fibre-board). Gyártásuk a száraz eljárással indult meg igen nagy mértékben. A 600–900 kg/m³ térfogat-sűrűségű lemezek 2–60 (100) mm lemezvastagságban gyárthatók. Rendkívül homogén keresztmetszetűek, amely a felületek és a kes-

keny oldalak kiváló megmunkálhatóságát teszi lehetővé. Finom felületük sokféleképpen nemesíthető. Szilárdsági tulajdonságaik jobbák a forgácslapokénál.

A 3. táblázatban a közepes sűrűségű farostlemezek tulajdonságait foglaltuk össze.

3. táblázat. MDF-ek fontosabb tulajdonságai

Lemez-tulajdonság	Mértékegység	Jellemző értékek a különböző vastagsági tartományokban				
		<6 mm	6–12 mm	12–19 mm	19–35 mm	>35 mm
Vastagsági mérettűrés	mm	±0,2	±0,2	±0,2	±0,3	±0,3
Vízfelvétel 24 órás áztatás után	%	40	25	18	15	16
Vastagsági dagadás 24 órás áztatás után	%	15	10	6	6	6
Hajlítoszilárdság	N/mm ²	35	30	30	28	25
Hajlító rugalmassági tényező	N/mm ²	2800	2500	2500	2000	2000
Keresztirányú húzószilárdság	N/mm ²	0,70	0,65	0,60	0,60	0,55
Formaldehid emisszió	pp	0,1				

A közepes sűrűségű farostlemezek a bútortiparban, belsőépítészetben, az előregyártott faházépítésben, a csomagoló- és járműiparban egyaránt kiválóan felhasználhatók.

Irányított elrendezésű forgácsokból készült forgácslapok (OSB)

Erőteljesen fejlődik az ún. OSB lemezek gyártása, amelyek a forgácslapok nagy családjába tartoznak. A gyártás alap gondolata a rétegelt lemez gyártásával rokon. Nagyméretű forgácsokat készítenek, 60–100 mm hosszúsággal, 15–20 mm szélességgel és 0,5–0,7 mm vastagsággal. Ezeket a kisméretű téglalap alakú furnérokat

(strand-nak nevezik angolul) különböző megoldású terítőgépekkel egy irányba kényszerítik. Így keletkeznek az irányított forgácselrendezésű lapok, melyeket angol nevük alapján (Orientid Structural vagy Strand Board) OSB lapoknak neveztek el.

Az OSB lapok egy irányban – az orientálásában – különösen magas szilárdsági értékeket mutatnak. A forgácsok (strand-ek) készítéséhez a fenyők és a lágy lombos fák, ragasztásához fenol-, diizocianát- vagy melamin-karbamid formaldehid gyantákat alkalmaznak.

Rezgőnyárból és erdeifenyőből készült OSB lapok tulajdonságait hasonlítottuk össze a 4. táblázatban.

4. táblázat. Rezgőnyárból és erdeifenyőből készült OSB lapok tulajdonságai

	OSB rezgőnyár 3 rétegű	OSB Triply erdeifenyő 3 rétegű
Hajlító szilárdság II [N/mm ²]	39	50
Hajlító szilárdság [N/mm ²]	16,2	23
Rugalmassági mod. II [N/mm ²]	7000	7500
Rugalmassági mod. [N/mm ²]	1850	3200
Lapsíkra szakítószil. [N/mm ²]	0,47	0,7
Vastagsági dagadás [%]	16	10
Lineáris méretváltozás [%]	0,09	0,07

* : = 620 kg/m³

Az OSB lapok fő felhasználási területe az építőipar. Szerkezeti anyagokként favázás épületeknél, padlólemezként, külső falak, tetők zsaluzására és a belsőépítészetben egyaránt kiválóan alkalmazható. Felhasználója a bútort- és csomagolóipar is.

Összefoglalás

Az említett három falemeztípuson kívül természetesen sok új lemeztípus létezik. Ezek közé tartoznak a gipszkötésű farostlemezek és forgácslapok, valamint a forgácsokból vagy farostokból készülő különböző idomtestek is.

A részletesebben felsorolt, valamint a többi falemez alapanyagaként főként lombos, keménylombos fafajok állnak rendelkezésre. Feldolgozásukat komoly kutatómunkának kell megelőznie, amelyről érdemes lesz külön dolgozatban ismertetést adni.

Elegyetlen lucfenyves és a talaj fizikai állapota

Széles körű összehasonlító vizsgálatokat végeztek Ausztriában az elegyetlen lucfenyvesek és lombegyes fenyvesek talajának összehasonlítása céljából. Úgy gondolták, hogy az elegyetlen lucfenyves oly mértékben tömöríti a legfelső talajrétegeket, hogy ez kedvezőtlenül változtatja az állomány alatti csemeték növekedését, a magvak csírázását és az elegyként odavitt lombos fajok egészséges növekedését. A vizsgálatok a feltevést nem igazolták. Az elegyetlen lucfenyves sekély gyökérzete miatt a gyökér és a talajfelszín közötti rétegekben csökkent a talaj térfogatnövekedése, javult a porozitás, vagyis a feltelvezett hátrányos hatásokat nem sikerült igazolniuk.

[Hivatkozás: Forest Ecol. Mgmt. 136 (2000), 159–172. o.]

Ref. Dr. Szodfridt István

30 éves, erdő- és vadgazdálkodási technikus, több, mint 10 éves gyakorlattal munkát keres az ország bármely területén. Minden megoldás érdekel.
Telefon: 06/20/9937-908

Vadaskerti vita

Nyílt levél Támba Miklóshoz, a Napkori Erdőgazdák Szövetkezetének elnökéhez (szerkesztett változat)

Tisztelt Támba Úr!

Mind Ön, mind Rakk Tamás a magyar erdők jelentős területén az intenzív vadgazdálkodásban, ezen belül vadaskertek létesítésében látja a „földhasznosítás” jövőjét. Rakk Tamásnak már válaszoltam ezekre a feltevésekre. Önnek, mivel cikkében azt a kitérést tette (nagyon helyesen), hogy mindez csak akkor valósítható meg, „ha ez mások érdekeit nem sérti”, csak azt szeretném válaszolni: sérti a tartamosság elvének elkötelezett magyar erdőgazdálkodás érdekeit.

Sérti a természet biológiai egyensúlyra felépített rendszerét.

Sérti a jelenlegi és utánunk következő társadalom érdekeit.

Sérti... igen, az Önök által javasolt „vadaskerti vadgazdálkodásnak” még nagyon sok „mások érdekeit” sértő következményeit lehetne felsorolni.

Azt, hogy Magyarországon egyesek mit értenek „vadaskerti vadgazdálkodáson”, az E. L. ez év májusi számából lehetett megtudni (lásd Horváth Zoltán: „Vadaskert vadnyugati állapotokkal”): „A kapun átmenni nem tudunk, lezárt terület, amit látni lehet, az egyáltalán nem megnyugtató, itt nem erdőgazdálkodás, s nem vadgazdálkodás, hanem intenzív állattartás folyik! Csendes szemlélődésünk közben vaddisznókonda elvonulását észleljük, az állatok fülében a tulajdonjog és az állategészségügy zöld színű bilétáival.”

Kétlem, hogy helyesen döntött az a szakhatóság, amelyik Önöknek erdőterületük több, mint egyharmadán vadaskertet létesíteni engedélyezett.

Véleményem az, hogy az államnak elsősorban azoknak az ágazatoknak kell támogatást nyújtani, amelyek er-

re a legjobban rászorulnak. Még ennél is fontosabb azonban az a szempont, hogy a támogatott ágazat érdeke tartamosan megegyezzen az össz-társadalom érdekével. Ezen okokból következően nem helyeslem az intenzív vadgazdálkodás állami támogatását. Ennyit a szakmai témákhoz.

Cikkének végén még felteszi Ön a kérdést, hogy „remélem, soraimmal nem bántottam meg.” Nem, mert van egy magyar közmondás: „Akinak nem igen, ne vegye magára.” Én is így tettem.

Ezért maradok tisztelettel, szövetkezetüknek a lehető legjobbakat kívánom. Csak egyre kérem Önöket, hogy munkájukat mindig annak a szónak a szellemében végezzék, amely szövetkezetük nevét fémjelzi: „Erdőgazda”. Ez kötelez! (Nomen est omen.)

Erdészüdvözlettel:

Leipold Árpád

Útibeszámoló az OEE küldötteinek 2000. évi franciaországi tanulmányútajáról

A 2000. évben nemcsak a Pártoló Tagok Tanácsa járt Franciaországban, hanem négy tagot delegált az Egyesület szeptember 18–24. közti viszontlátogatásra: *dr. Balázs Istvánt, Bús Máriát, dr. S. Nagy Lászlót, Tamba Miklóst.* Kinntartózkodásunk alatt társegyesületeink (SNICEF–CGC) vendégei voltunk. Látogatásunkra az Egyesület vendégeként 1999-ben Magyarországon járt francia kollégák meghívása folytán került sor.

Benyomásaink kiegészítik *Ormos Balázs* főtítkárnak az Erdészeti Lapok 2000. októberi számában felvázolt tapasztalatait.

Az erdők közjóléti funkciója a legfontosabb

Számunkra úgy tűnt, hogy a francia államerdészet legfontosabb feladata az erdők védelmi és közjóléti funkciójának biztosítása. Jó példa volt erre a Rambouillet-i Erdészet területén a Párizs környéki parkerdők bemutatása. Jellemző a magas fokú feltártság, egységes informálás, terelés körforgalmakkal, útszűkítésekkel stb. A fahasználati beavatkozások tájképi következményeit számítógépes modellen tervezik meg, s csak azután döntenek végrehajtásáról. Láttunk egy Párizs környéki 250 hektáros vadsparkot nagyszerű ragadozómadár bemutatóval. Ugyanitt erdei iskola, vadbemutató is működött.

Az elmúlt év decemberében pusztító vihar a Párizs környéki erdőket is érintette. Vihartörött erdeifenyves kárfelhasználó termelését tekintettük meg az erdészet területén. A törött lékeket döntő-daraboló-rakásoló processzorról látott traktorral termelték. A foltokat nem erdősítik, lombfajfajok magjának beszóródását várják. Ennek jelei láthatók is már: rövidtávon a nyír, hosszú távon a kocsányos tölgy hódít majd tért.

A Magas-Provence mediterrán területein, melyekről az elmúlt évszázadok során a legeltetés, tüzelés miatt kiirtották az erdőt, 1870-től kezdtek a kopárrok befásítására fenyveseket ültetni. A fenyvesek között az egykori molyhóstag-tölgy-állományok hatalmas, elhaló emlékfái rejtőznek. A lágyszárú, cserjeszint, második fás szint feltűnően fajgazdag, a fenyő védelmében fejlődik,

épül az eredeti erdőtársulás, halad a szukcesszió. Az elhagyott erdészházakban, az erdei munkások, juhászok egykori szállásaiban pihenőházakat alakít ki az ONF (ONF = Office National des Forêts = Nemzeti Erdőhivatal = az összes állami és közösségi erdőt kezelő egyetlen szervezet).

A pihenőházak (mini gite) hálózatát katalógusban ajánlják. Az általunk megtekintett házban víz (forrásvíz odavezetve), villany, edények, jég szekrény, hálósákos alvási lehetőség volt. A villanyt és a vízemlést napkollektorok biztosítják. Cél az épületek tájba illesztése (kő és fa), szennyvíz-semlegesítés, tűzveszély elkerülése (külső hűsütők). Az ide vezető utak sorompókkal lezártak, hogy az üdülőket ne háborgassák.

Kísérőink elmondták, de egyébként is érzékelhető volt, hogy a kedvezőtlen adottságú mediterrán vidéken az erdész a táj és a lakosság felzárkóztatásában kulcsszereplő, fontos kapcsolattartó, informáló, segítő szerepe van.

Erdőgazdálkodás magas hegyvidéken

A Grande Chartreuse az Alpok egyik mély völgyében, 1000 m tengerszint feletti magasságban 1040 óta van egy kolostor, ahol gyógyfűvekből állítják elő a chartreuse likórt. Az éves csapadék a hegységben 2000 mm, az éves középhőmérséklet 6–7 °C. Jegenyefenyő, lucfenyő, bükk, hegyi juhar, korai juhar elegyes állományait 110–120 éves vágásfordulóban kezelik. Mivel nagyon jó az ágfeltisztulás, igen jó minőségű a fa. Legmagasabb ára a hangszerfának alkalmas hegyi juhar-rönköknek van: 20 ezer frank/m³.

A kora középkori kolostor környezetében 100 hektár erdőt III. Napóleon idejében (1852–1870) örök erdőnek kijelölték (csak a kidőlt fákat termelik ki). Ma 46 méter magas, 100–120 cm átmérőjű faóriások őrzik a szerzetesek és az erdőt szerető, tisztelő elődök emlékét.

Tölgygazdálkodás a Beaune-i Erdészetenél

Vályogos szövetű, pszeudoglejes talajokon, változó vízhatás mellett gyertyános-kocsánytalan tölgyesek tenyésznek, valódi középerdő erdőalakban. 200 éves, felújítás alatt lévő állományt

tekintettünk meg. 20–45 év a felújítási ciklus. Elsőként a gyertyánt szedik ki, majd a bontások során 50–60 idős tölgyet hagynak egy hektáron. A tölgyeket egészségi állapotuk szerint termelik ki. Makktermés minden évben van, s még a hektáronkénti 40 fa is tudja biztosítani a felújulást. Az állomány alatt szükség esetén alkalmaznak vegyszeres gyomirtást. Fialtal sűrűségekben ápolósávokat vágnak (5 méterenként 1,5 méter szélesség, ezekről beavatkozva biztosítják a gyertyánnal és nyírral szemben a tölgy előnyét). Mesterséges erdősítést a felújításokban nem kell alkalmazni.

Növedékközpontú gyéritési korú (100 év körüli) gyertyános-tölgyesben V-fa jelölést láttunk. Gyéritéskor kivesszik a rossz alakú tölgyek mellett a gyertyán felét, 25 év múlva a második felét, s aztán döntenek, fenntartják-e az állományt 200 éves koráig. A vadlétszám emelkedésben, de egyáltalán nem veszélyezteteti az erdő felújítását.

Mont-Ventoux-hegység Atlasz-cédrus állományai

Nyugat felé haladva nagy élmény volt megtekinteni Franciaország egyetlen libanoni cédrusállományát a Szent-Michel l'Observatoire elnevezésű helyen. A Buffe Dalmas grófi család őse 1865-ben hozott Libanontól egy cédrustobozt. Az abból származó hét faóriás (átlagmagasságuk 36 méter, átlagátmérő 110 cm) őrzi a család szolid kastélyát. Az ezek természetes újulatakat elterjedt cédrusállomány hatalmas fatérfogatú (900 m³/ha, körlevegő 55 m³, átlagmagasság 28 m, törzsszám 800–850 db/ha, az uralkodó fák 2,5–5 m³ fatérfogatúak). A környező molyhós tölgyesek alatt több hektáron erőteljesen újul a szél által terjedő magvú cédrus.

A Mont-Ventoux-hegység döntően kelet-nyugati irányú, ezért az északi és déli kitétség a legjellemzőbb. Mi a déli oldal Atlasz-cédrus állományaiban járunk Bedoin falu határában. A hegység legmagasabb csúcsa az 1912 méter magas, kopár Mont-Ventoux. 1860-ban a már említett mediterrán övezetben jellemző erdőirtások eredményeképpen a hegység teljesen fátlan volt. Egy erdészt visszahelyeztek ide Atlasz-hegységi szolgálatából, s ő megállapította, hogy a Mont-Ventoux és az Atlasz-hegység ter-

mőhelyileg nagymértékben hasonló. Az Atlasz-hegységből kollégái kérésére küldtek 10 zsák tobozt, melyeket kiszóratott a hó tetejére. Ebből lett az első 15 hektár cédruserdő, melynek leszármazottja (természetes újulata) az a több ezer hektár atlasz-cédrus állomány, mely most borítja, díszíti a hegység oldalát. A lágyszárú és cserjeszint is gazdagon él a cédrusok alatt, sőt az eredeti lombos társulások kísérő fafajai is fel-felbukkannak: madárcseresznye, juharok, madárberkenye, tiszafa. A bontások eredményeképpen az Atlasz-cédrus kefesűrű újul. Az erdőkép barátságos volt, mert több korosztályú, s úgy

tűnik, nem öli ki maga körül, alól a cédrus az őshonos fajokot sem.

A Mont-Ventoux-hegység Atlasz-cédrus állományaiiban utunk segítője, *dr. Tóth János* több évtizedes munkaterületére értünk. Elsősorban itt kutattatta az Avignoni Kísérleti Állomás munkatársaként az atlasz-cédrus virágzástani biológiáját, növekedésmentét, fatermésztését.

Az Atlasz-cédrus mellett a magyar szakemberek segítése, felkarolása is *dr. Tóth János* kollégánk életművéhez tartozik. Köszönjük neki és *Philippe Vogelnek*, valamint kollégáinak, hogy segítettek nekünk meglátni a francia táj, francia erdő és a francia nép értékeit.

Vadászati emlékhely lehetne

A buda-nyéki királyi villa romjai

A Hűvösvölgyi úton haladva, a Fekete István és Szerb Antal utcák által határolt bozótos telken egy kőszobrocsonk emelkedik ki a fák közül, kis bronzalakot foglalva magában. A kapubejáratnál „Építési terület, balesetveszély. Vagyongazdálkodó a Műemlékek Állami Gondnoksága” felirat látható.

Sokan talán nem is tudják – legalábbis a távolabb lakók –, hogy mit takar a szobor és a tábla! Fél ezredével ezelőtt itt állt a híres királyi villa, amely vadászkastélyként is szolgált. Fénykorát Zsigmond és Mátyás királyok idején élte, több európai király és uralkodó is megfordult a villában, fényes fogadások színhelye volt. A hozzá csatlakozó nyéki vadaskertben szarvast, vaddisznót, bölényt és medvét tartottak. A vadászat lóháton történt, de farkas- és kopóvadászatokat is tartottak.

A szobrot Mátyás király halálának 500-dik évfordulója alkalmából emelték, a bronzalak a trónon ülő uralkodót ábrázolja.

Amikor a törökök Budát elfoglalták, a kastély és a vadaskert pusztulásnak indult, s évszázadokon keresztül a feledés homályába merült.

Garády Sándor régészeti kutató 1931-ben bukkant a középkori kastély romjaira, Oláh Miklós és Bonfini Mátyás leírásai alapján. Megtalálták a vadaskert falmaradványait is – a kőfal alapjait néhány helyen konzerválták –, a Görgényi út végén egy kőtábla, Mátyás király em-

lékműve áll, hirdette a vadaskert emléket.

A II. világháború és Garády Sándor halála megszakította a romok további feltárását, majd a 70-es és 80-as években folytatták a kutató-feltáró munkát. *Horler Miklós* 1987-ben megjelent tanulmánya nagymértékben előmozdította a kutatás további folytatását. Az Állami Műemlék-helyreállítási és Restaurálási Központ Építési Osztálya 1994-ben elkészítette a romterület bemutatásának és építési engedélyezésének tervét. A kiváló munka *dr. Horler Miklós, Németh Ferenc, Martos Tamás* és *Kiss József* nevéhez fűződik.

Hazánk készülődik államiségünk ezeréves fennállásának megünneplésére. A kormányzat Történelmi Bizottságot hozott létre a nevezetes királyi városokhoz kapcsolódó történelmi emlékhelyek rendbehozatalára, hogy méltóak legyenek a bemutatásra, az ünneplésre. Ebbe tartozik a budai vár is, és ehhez csatlakozhatna a buda-nyéki királyi villa bemutatása is. Ebben kíván közreműködni és támogatást nyújtani az Országos Magyar Vadászati Védegylet, a Vadászok Kamara, a Vadászati Kulturális Egyesület, az Országos Erdészeti Egyesület és a Vadász Könyvklub Egyesület. A fenti szervezetek javasolják és támogatják a királyi villa monográfiájának elkészítését és a Garády Sándor kutatómunkáját tartalmazó kézirat kiadását, kiélezve a legújabb kutatási és feltá-

rásai eredményekkel. Javasoljuk, hogy a következő években az Állami Műemlékfelügyelőőség, a Műemlék-helyreállítási Osztály az Önkormányzat szakmai irányításával, a Helytörténeti Egyesület és a lelkes patrióták közreműködésével a villa romjait és a történetét a közönség számára is bemutatottá tegye (a kastély rekonstruált rajzai, leletek, tárgyi emlékek, fotók, olasz kastélyokkal, Simontornyával, a prágai Belveder-palotával való kapcsolat).

A kerület ünnepi sorozatába beiktatható lenne egy Mátyás-korabeli vadászat, a vadászatra való felvonulás felelevenítése: korhű öltözékben lovasok, solymászok, kürtösök vadászkutyákkal indulnának a Hűvösvölgyből a Kondor és a Görgényi úton (vagy más útvonalon) a Vadaskertbe, a hármashatárhegyi vitorlázótérre. A terület alkalmas lenne a témához kapcsolódó különböző rendezvények megtartására is – íjászat, solymászat, lovasbemutató, sportlövészet stb.

A vadászat egyidős az emberiséggel, sok százezer éven keresztül fontos szerepet játszott az ember életében, a létfenntartását szolgálta. A vad, a vadászat átszövi a magyar történelmet is, az ősmagyarok is vadászó nép volt – gondoljunk a Csodaszarvas eredetmondájára, a Hunor-Magor legendára, a népregékre, népmesékre. Az építészetben, a szobrászati alkotásokban, a képzőművészetben, népművészetben is gyakran előfordul a vad ábrázolása, a vaddal, a vadászattal kapcsolatos téma.

Az Árpád-házi királyok idejében már virágzó vadaskertek működtek a királyi városok, várak közelében, a vadászkastélyok páratlan kultúrtörténeti értékeket tartalmaztak. A buda-nyéki királyi vadászkastély története is egy szelet a magyar történelemből, a vadászkastély feltárása és a közönség előtti bemutatása nagymértékben járulna hozzá a budai kerületek kultúrtörténeti értékeinek gyarapításához. Mindezek megvalósításához önzetlen, széles körű együttműködésre van szükség a régészek, történészek, lokálpatrióták és a vadásztársadalom között. Jelentkezésüket a 321-4203-as vagy 352-4203-as telefonszámokon várjuk. A millennium alkalma ad talán olyan utolsó lehetőséget, hogy a nemzeti múltunkat reprezentáló emlékhelyeket feltárjuk és megővjük, hogy fennmaradjanak az utókor számára is.

Köveskúti György

MTESz-díjjal kitüntettek Konferenciák

Schmotzer András (sz. 1941) erdőmérnök alakította meg az Országos Erdészeti Egyesület Erdővédelmi Szakosztályát, amelynek előbb titkára, majd elnöke volt. Szakterületén felelős vezető munkakörököt töltött be, jelenleg az Eger Erdő Rt.-nél erdészetvezető. Kiemelkedő szakmai tevékenységével kivívta a hazai erdészársadalom elismerését, és 1990-ben megválasztották az Egyesület elnökének. 1994-ben ez megemléklődött. Az Egyesület elnökeként évekig képviselte a szakmát az MTESz Szövetségi Tanácsában.

Dr. Tóth Sándor (sz. 1943) okleveles faipari mérnök, okleveles gazdasági mérnök. 1961 óta tagja, 1984 óta tisztségviselője a Faipari Tudományos Egyesületnek. Emellett tevékeny résztvevője a Magyar Biomassza Társaság és az MTESz Tudomány- és Technikatörténeti Bizottság munkájának. Publikációinak száma 126, több önálló szakmatörténeti könyve jelent meg, számos konferencián tartott előadást. Kimagasló szakirodalmi tevékenységéért 1997-ben Lugosi Armand-díjjal tüntették ki.

MTESz Emlékéremet kapott **Dr. Marosvölgyi Béla**.

Fontos, hogy a „társult egyesületeinek tagságát jelentő mérnökök, kutatók, közgazdászok, a természettudomány, a gazdaság, az agrárium szakemberei felismerjék mind a világ legfrissebb eredményeit, mind a nemzet legvalóságosabb szükségait. S alkalmazásra így ajánlhassák a közfigyelmébe a tudományos, gazdasági, műszaki haladásunkat tekintve legkívánatosabb célokat, módozatokat és eszközöket. Az ország gyarapodása, a nemzet emelkedése, világélelmi jogos elismertségünk növelése érdekében” – üzenté **Mádl Ferenc**, a Magyar Köztársaság elnöke.

„Napjaink gyors sodrású változásai-
ban, a 21. század hajnalán állva, az Európai Unió kapujában, újra kell fogalmaznunk teendőinket, s ezekben a távlatokban meghatározni a mérnök, a természettudós új szerepét, de új lehetőségeit is” – mondotta **Michelberger Pál** akadémikus, az MTESz elnöke a kitüntetetteknek.

A magyar agrotechnika helyzete címen tartott szakmai konferenciát a Mezőgazdasági Eszköz- és Gépforgalmazók Országos Szövetsége, melyre az Erdészeti Lapok is kapott meghívót.

Az értekezleten elhangzott többek között, hogy hazánkban a magánmezőgazdasági termelők átlagban 4,5 hektáron dolgoznak. A 100 hektárra jutó traktoregység 2,7, míg az EU-ban 7,0. Ausztriában és Németországban ez a szám 12,0–13,0. Van tehát mit tenni, míg a 2,5 millió földhöz jutott magyar ember földterülete koncentráldódik, hogy az ésszerű gépkapacitásokat gazdaságosan lehessen működtetni.

Az államtitkár elsőként említette a „Híd a harmadik évezredben” program keretén belül az erdőtelepítést, mely a maga 174 000 hektárjával komoly gépi eszközigénnyel is jelentkezik a maggyűjtéstől a különféle ápolóberendezésekig. Ügy legyen!

Budapesten, az MTESz-ben tartotta 2000. október 17-én tisztújító közgyűlést a Magyar Biomassza Társaság. A tükös választás alapján elnöknek ismét prof. **dr. Kovács Jenő** és ügyvezető elnöknek prof. **dr. Marosvölgyi Bélát** választották.

A bányászat és a kohászat szerepe az ezeréves magyar állam életében című tudományos konferenciát tartott az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület.

„Egy ezredév magyarországi bányászata, kohászata és ásványkincsei” című kiállítás a miskolci Herman Ottó Múzeum központi épületében nyílt meg.

Tizenegy világvalóság és az erdők

Kathmandu, Nepál – a WWF, a világ legnagyobb természetvédelmi szervezete és az ARC (Alliance of Religions and Conservation – Vallások Szövetsége a Természet Védelméért) bejelentették, hogy 11 világvallás képviselői kézfoghható felajánlásokkal segítik bolygónk élővilágának megmentését. Fülöp, Edinburg hercege, a WWF tiszteletbeli elnöke ünnepélyes keretek között fogadta a vallási közösségek képviselőit, akik az erdők, a világ tengerek és a földi éghajlat megóvásához 26 „Szent Ajándék”-kal kívánnak hozzájárulni.

TIMBERJACK

Garantáltan megbízható és termelékeny:

Harvester:

Timberjack 1270/746B – 8.612 h, BJ 1993

Kran FMG L190/10 m

Timberjack 1270/756 – 8.600 h, BJ 1993

Kran FMG L190/10 m

Timberjack 1270/746 B – 8.700 h, BJ 1996

Kran FMG L190/10 m, TJ3000

Timberjack 1270/755B – 7100 h, BJ 1996

Kran FMG L190/10 m, TJ3000

Forwarder:

Mini Bruunett 678F – 15.000 h, BJ 1986

Kran Cranab/6,75 m

Timberjack GmbH

Handelsstr. 17, A-2512 Oeynhausen

Tel: 0043 2252 43055 Fax: 0043 2252 43028

mail: office@at.timberjack.com

Timberjack szerveze Magyarországon:

„BOROSTYAN”

Fenyő út 27., H-8868 Letenye

Tel: (93) 343 855 Fax: (93) 346 345

ISO 9002 minőségrendszer az erdőgazdasági gyakorlatban

Előzmények és hozzáállás

Mi vezetett idáig? Hogyan kezdődött a „minőségügyi rendszerépítési hullám” az erdőgazdálkodásban?

Az ÁPV Rt.-hez tartozó 19 erdőgazdaság közül elsőnek és önként a NEFAG Rt. (Szolnok) vezetett be és tanúsított ISO szabvány szerinti minőségügyi rendszert. A rendszerépítést 1995 szeptemberében kezdték és 1996 októberében került sor a tanúsító auditra. A nemzetközi tanúsítványt az SGS Yarsley angol illetőségű cég adta. Szintén önkéntesen építették rendszerüket, de már a német eredetű TÜV Rheinland Euroqua céggel tanúsították, ismeretem szerint a tanúsítás sorrendjében: a ZALAERDŐ (Nagykanizsa) és a Mecseki (Pécs) 1999 januárjában, a BEFAG (Keszthely) 1999 nyarán (zalahalápi parkettagyárukát még 1996 végén). Még önként kezdte meg a NYÍRERDŐ (Nyíregyháza) és a KEFAG (Kecskemét), akiknél már 2000-ben történt meg a tanúsító audit.

1999 októberében kapta feladatul a maradék 13 részvénytársaság az ISO 9002 szabvány szerinti minőségirányítási rendszer, és az összes rt. az ISO 14001 szabvány szerinti környezetközpontú irányítási rendszer kiépítését, a PHARE-pályázat költségére. Tehát be kellett vezetni és tanúsítani kellett az irányítási rendszereket. Ha KELL és mert IDEGEN az erdészekről, ezért több helyen automatikusan ellenszenvet váltott ki.

Mert a bármi, bárki iránt gyakorolt

- idegenkedés: távol tart, elzárkózta, megnemértést, ellenállást és gyűlöletet kelt,

- megismerés: közel enged, nyíltta, megértővé, elfogadóvá tesz, szeretetet ébreszt.

Ezért törekszem arra, hogy közelebb hozzam, erdész fejjel, erdész szívvel is elviselhetővé tegyem a minőségrendszer, hogy az ismeretlen minőségügy iránt érzett idegenkedést feloldjam és megértéssé változtassam.

A közös célért azonosulást az érintettek felvilágosításával, megfelelő tájékoztatásával, döntésbe vonásával, a célok megértésével lehet elérni.

- A kölcsönös bizalom jellemzője, ha a célokért azonosulás érdekében be-

vonják a dolgozókat a célok kitűzésébe, megtervezésébe, az üzleti és stratégiai tervek megismerésébe, a kapcsolódó döntésekbe. Ezzel hozzák létre az érdekazonosságot, teremtik meg a dolgozók elégedettségét.

- A dolgozók azonosulni tudnak a kitűzött célokkal. Magukénak érezve törekednek és büszkék munkájuk jó minőségére, amivel vállalatuk elérheti a vevők elégedettségét.

- A vállalat tevékenységével érintett területen a kívülállók nemcsak hírként hallják, hanem tapasztalják tevékenységének megbízható minőségét, környezetkímélő voltát, a társadalom iránt érzékeny segítőkészségét, ezzel kiérdemli a társadalom elégedettségét is.

Ha a minőség szemlélet általános és természetes viselkedéssé válik, ez csodálatos harmóniát teremt mind a vállalaton belül, mind a vállalat és partnerei, valamint a vállalat és környezete között.

A hibafeltárás és hibaelemzés nem bűnbakkeresés!

Nem a hibást, hanem a HIBÁT kell keresni! Aki nem megfelelően végezte munkáját, bizonyára nem tud valamit, tehát a tudatlanságot kell felszámolni, nem mindjárt büntetni.

Ezért foglalkozik a szabvány külön fejezetben (4.18.) a képzéssel. Fontos, hogy a minőségügygel foglalkozók frissítsék és bővítsék saját ismereteiket is, csak így tudják a többieket megfelelően tájékoztatni, felvilágosítani.

De a hibák nemtörődömségi miatti ismétlődését nem szabad elnézni. Ezt segíti a statisztika (4.20.) is, felszínre hozza az ismétlődést, azokat kell először megszüntetni.

Legyen a minőségügyi megbízott a szervezet élő lelkiismerete!

Eltérés észlelésekor nem hatalmi szóval, hanem az előírásokra hivatkozás ismétlésével érhető el, hogy azok tudatosulva a megszokott cselekvés részévé váljanak. A munkatársak ne megijedjenek, ha meglátják a „minőségügyest” vagy „izóst”, hanem „lelkiismeretfurdalást érezzenek”, ha valamit nem az előírások szerint tettek.

Dokumentáld, amit csinálsz, és azt csináld, amit dokumentálsz!

A szabvány azt feltételezi, ha jól szabályozzuk a folyamatot, eredményül

mindig egyenletes minőségű terméket, szolgáltatást állítunk elő. Ne a legmagasabb minőséget próbáljuk megcélozni, hanem a lehetőségeink között tartósan elérhető egyenletes minőséget! De ne essünk a túlszabályozás hibájába sem:

- A minőségügyi eljárással a folyamatokat kell szabályozni, a „recepteket” a munkautasításokban (technológiai, kezelési, karbantartási utasítások) kell megadni.

- Az élet szerencsére végtelenül változékony, ezért nem lehet minden helyzetet pontosan „leszabályozni”. Ha túlrészletezzük, lehetetlen végrehajtani.

Az ÁPV Rt. megtakarította a rendszerépítés költségét az erdőgazdálkodóknak, de a TESTRESZABÁS munkáját senki nem tudja jól elvégezni az érintett szervezet helyett. Adott szakterületre vonatkozó eljárás megfogalmazója rosszul jár, ha ezt a gyötrelmes munkát bármilyen indokkal kikerüli.

Gyötrelmes és egyben gyönyörű feladat a minőségügyi eljárásokat úgy megfogalmazni, hogy egyszerre

- tegyen eleget a szabvány követelményeinek, és

- mégse akadályozza napi feladatainkat erdész módon és emberi hozzáállással elvégezni.

Ahol nem sajnálják a munkát az alapos előkészítésre, ott viszonylag könnyen, zökkenőmentesen lehet bevezetni és működtetni a rendszert. ÉS EZ FORDÍTVÁ IS IGAZI!

Amikor egy már bevezetett, működő eljárásnál kiderül, hogy nehéz betartani az előírást, választani kell: az előírást vagy a megszokott gyakorlatot kell erőszakkal megváltoztatni. Ebben csak a bölcsesség fohásza segíthet (mint általában az életben, ha komoly választás előtt állunk).

„Uram, adj nekem

– erőt, hogy megváltoztatbassam, amit nem tudok elviselni,

– türelmet, hogy elviseljem, amit nem tudok megváltoztatni,

– bölcsességet, hogy a kettőt meg tudjam különböztetni!”

Az erdőgazdasági részvénytársaságok minőségügyi dokumentációja a szabványnak megfelelően elkészült, és bevezetésre kerülve megkezdődött a minőségrendszer bejárata.

A minőségrendszer felépítettsége

Az ISO 9001 szabvány négy fejezetre oszlik. A 4. fejezet 20 pontban (4.1.–4.20.) részletezi a minőségrendszer elemeit. Ezek „Minőségügyi eljárás”-okkal történő szabályozása és megvalósítása által jön létre a minőségrendszer.

A 4.4. „A műszaki tervezés szabályozása” valójában a gyártmányfejlesztésre vonatkozik, csak az ISO 9001 szabványnak eleme. Erdőgazdaságokra nem jellemző ez a tevékenység, ezért hozunk létre a 9002 szabványnak megfelelő rendszert.

A többi 19 pontban felsoroltakat nekünk is szabályoznunk kell, de nem szükséges minden pontra önálló eljárást kidolgozni. Ezért a szakmai folyamatok (4.9.) szabályozásába, beépítettük a 4.8., 4.10., 4.12., 4.15. szabványpontokat is.

A minőségügyi és a környezetirányítási rendszer együttes (integrált) létrehozása pedig lehetőséget ad az egymást érintő területek közös szabályozására. Így a 4.5., 4.6., 4.11., 4.14., 4.17., 4.18. pontokra általában közös minőségügyi és KIR eljárások alakítottak ki.

A minőségügyi rendszer és dokumentációja felépítettségét egy „minőségügyi piramis” ábrája teszi világossá.

Az rt. minőségpolitikáját (4.1.), nyíltan hirdeti a piramis csúcsán lengő zászló. A minőségpolitikát szembevetendő helyen kell kifüggeszteni a vállalatnál, hogy mind a dolgozók, mind a vállalat partnerei megismerjék és megértse.

A „Minőségügyi kézikönyv” a piramis tetőzete. Ez magában foglalja a minőségpolitikát és rövidítve a teljes minőségügyi rendszert (4.2.).

A „Minőségügyi eljárások” az építmény „emeletén” előíró jelleggel szabályozzák a vállalat folyamatait. Ezek közül a szabvány 4.9. pontját teljesítő eljárások szabályozzák a szakmai folyamatokat, általában: Mag- és csemetetermelés, Erdőművelés, Fahasználat, Vadgazdálkodás és vadászat, Karbantartás (és gépüzemeltetés), Fafeldolgozás címmel.

A munkautasítások a piramis „földszintjén” a napi tevékenység munkaműveleteit írják elő (technológiai, kezelési, karbantartási stb. utasítások).

A minőségügyi feljegyzések képezik az épület „alapját”. Ezek már nem előíró, hanem regisztráló jellegűek. Ide tartozik minden olyan megállapítás, jegyzőkönyv, mérési eredmény stb., amelyek a tevékenység tényleges minőségi állapotára utaló adatot, megfogalmazást tartalmaznak.

A piramis csúcsa a legnyilvánosabb, lefelé egyre kevésbé nyilvánosak a dokumentumok.

A minőségrendszer létrehozása

A minőségügyi rendszer kiépítéséhez és működéséhez a következő feltételeket kell biztosítani:

- szervezeti, személyi feltételek (SZMSZ módosítása, kinevezések, megbízások, oktatások, belső auditorok kiképzése stb.),

- anyagi, pénzügyi feltételek (etalonok, mérőeszközök beszerzése, hitelesítése, kalibrálása, minőségügyi dokumentáció készítésével kapcsolatos oktatások, belső auditok költségei stb.),

- szabályozási feltételek (jogszabályok, szabványok jegyzékének összeállítása, szabályzatok, utasítások aktuáli-

zálása, átdolgozása, minőségügyi dokumentáció kidolgozása és bevezetése),

- tárgyi feltételek. (Az etalonok gyors beszerzése, a kalibrálásra vonatkozó utasítás vagy házi szabvány kiadása és végrehajtása a feltétele, hogy a minőségrendszer hatásos működéséhez szükséges mérőeszközök megfelelő mennyiségben, kalibrált, illetve hiteles állapotban mindenütt időben rendelkezésre álljanak, ahol mérni kell.

Miben nyilvánul meg a minőségrendszer működése?

A minőségügyi rendszer kialakításának folyamata a kiépítés feltételeinek létrehozásával párhuzamosan halad. A már bevezetett rendszer működésének megfelelősége különféle ellenőrzések során állapítható meg. Ezek megtörténtét és az előírásokhoz képest megállapított eltéréseket dokumentálni és helyesbíteni kell. E szempontból felértékelődik az erdészeknél, vadászoknál a szolgálati napló jelentősége! A minőségügyi rendszerben e célból alkalmazzuk a „nemmegfelelőségi” jelentések és a vevői reklamációk gyűjtését, kezelését, az auditokat és a vezetőségi átvizsgálást.

A „nemmegfelelőségi” jelentések a megfelelőségi előírásokhoz képest tapasztalt eltérések jelzésére és megszüntetésére szolgálnak. A nem megfelelő állapotot fel kell oldani, úgy kell helyesbíteni, hogy ismétlődését elkerüljük. (4.14.)

A vevői reklamációk a legfontosabb nemmegfelelőségek, a vevői elégedetlenséget, illetve igényeket is jelzik, így az rt. piaci pozícióját is befolyásolják. A vevői reklamációk csökkenése, a vevői elégedettség erősödésének fokmérője.

Belső rendszerauditot a központban és az összes erdésznél kell tartani, először a tanácsadó cég auditoraival. Az auditon a minőségügyi rendszer eleminek megvalósulását kell vizsgálni, később visszatérni a szükséges helyesbítések megtörténtének ellenőrzésére is. (4.17.)

A vezetőségi átvizsgáláson a teljes vezetői kör tájékoztatást kap a minőségügyi egész addigi tevékenységéről. Határozatot kell hoznia, hogy mikorra tartja alkalmasnak rendszerét a tanúsító auditra, valamint az ezzel kapcsolatos feladatokról.

Minőségügyi szabványkövetelmény, hogy minden munkát a hatályos előírások (jogszabályok, szabványok) betartásával kell végezni.

Minden munkahelyen, minden munkát végzőnek, minden előírás és mérő-

eszköz rendelkezésére álljon ahhoz, hogy azoknak megfelelő egyenletes minőségű munkát tudjon végezni.

Az erdősznek a területén végzendő minden munkaműveletre vonatkozó munkautasítás legyen a keze ügyében (gépkocsiban, melegedő bódében stb.), a munkát végzőnek (vagy brigádfőzetőjének) elég, ha az adott munkahelyen, az adott művelet elvégzésére vonatkozó előírások vannak kéznél.

Vállalkozónál nem kell vizsgálnunk, hogyan tesz eleget a hatályos előírásoknak (munkaügyi, munkavédelmi, szakmai stb.), mert vállalkozói igazolványa kiáltásakor kellett igazolnia, hogy megfelel ezeknek. De:

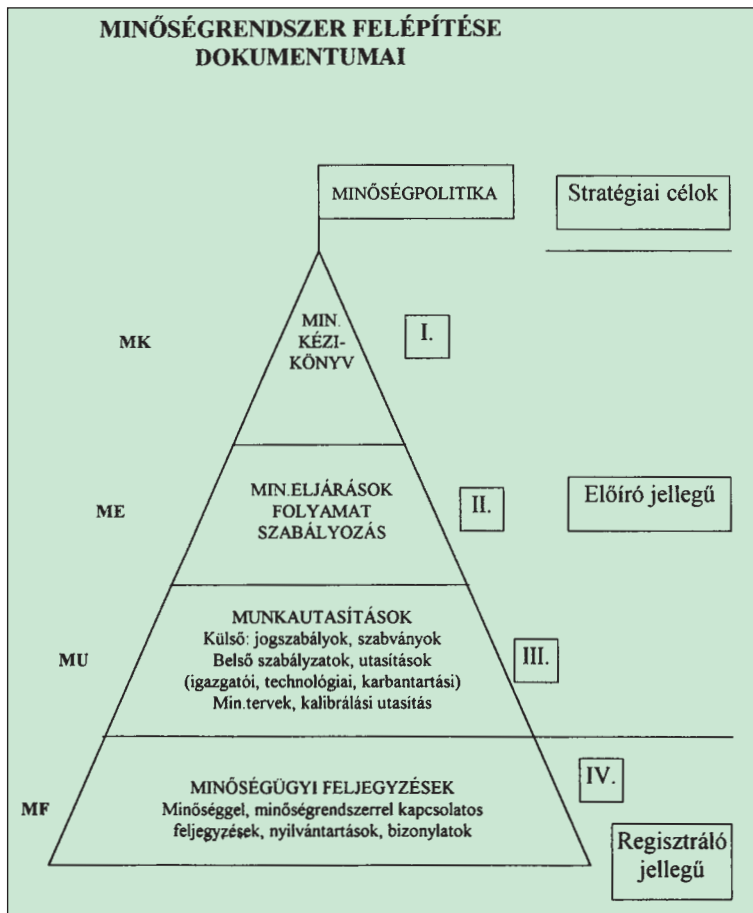
- vállalkozói igazolványa másolatát a vele kapcsolatban álló erdősznél le kell fűzni,
- a vállalkozói szerződésbe, illetve a technológiai utasításba bele kell írni és aláírásával kell elismernie, hogy felhívtuk figyelmét a vonatkozó munkavédelmi, tűzrendészeti és környezetvédelmi előírások betartására.

A működtetés hátrányai, előnyei az erdőszeti munkában

Mi okoz többletmunkát az eddigiekhez képest?

Eleinte a megszokottól eltérő, új előírások betartása. De ha jól testreszabotak, hamar begyakorlódnak, természetessé válnak. Ugyanakkor biztos szakmai háttérrel is adnak, az erdősznek a főnökeivel, a dolgozóival és a vállalkozókkal kapcsolatos bármilyen félreértés tisztázásához. (Annak van igaza, aki betartotta az előírásokat!)

A minőségügyi feljegyzések, nem-megfelelőségi jelentések készítése is főlegesen tehernek tűnik. A termelőtevékenységben tevékenykedő naponta többször észlel eltérést az előírásokhoz képest, a jól kialakított nyomtatványt pedig percek alatt ki lehet tölteni. A Szolgálati naplóba, kicsit részletesebb bejegyzéssel, eleget tehetünk az ellenőrzés és a megfelelőség igazolásának is.

Erdőszszemmel az első reakció természetesen az, hogy mindkét rendszer főlegesen. Az ISO szabványokat ipari üzemekre találták ki, csak egy halom megszorítást okoznak az erdőgazdálkodónak, látszólag előnyök nélkül. A minőségügyi rendszerre sorozatgyártásnál van szükség, a környezetközponitú irányításra pedig azoknál, akik alapanyag-termelésükkel (pl. külszíni bányászat) vagy termékükkel (pl. cementgyár, vegyi üzem) rongálják a környezetet.

De megismerve a rendszert és tapasztalva a működését, más színben lát-

nak, egységessé, nyomon követhetővé teszi a folyamatokat.

A minőségügyi rendszer megfelelő működése feltételeinek kidolgozása együtt jár az rt. szakmai és egyéb folyamatainak minden eddiginél hatékonyabb, nagyobb mennyiségű és mélyességű átvilágításával, újragondolásával, megfelelő döntési szinteken való elfogadtatásával, ellenőrizhetővé, mérhetővé tételével és előíró dokumentumokban megfogalmazott, naprakész szabályozásával. A rendszer kiépítése és működése szinte minden munkaterülettel érintkezik, átszövi és ezáltal rendezettebbé teszi az rt. működését.

Az erdőgazdaságok a kiépítés előtt is igyekeztek szakszerűen és eredményesen gazdálkodni, a minőségrendszer bevezetésével viszont további kötelezettségeket vállaltak magukra. Ezek a kötelezettségek szűkítik és merevítik a mozgásterüket, de egyúttal biztosítják termékeik/szolgáltatásaik egyenletes és jó minőségű előállítását, illetve teljesítését, javítják a vevői elégedettséget és ezáltal piaci pozícióikat.

A rendszer működése során rendkívül fontos a helyesbítő és fejlesztő tevékenység, mert az eltérések folyamatos feltárásán és helyesbítésén át vezet az út a rendszer egyre tökéletesebb működéséhez!

duk a világot. A hosszú vágásforduló miatt az erdőszszakmában nincs módunk mindenről magunknak meggyőződni, meghatározó szerepe van a (termőhelyi viszonyokkal és a lakosság életvitelével kapcsolatos) helyi tapasztalatok átadására épülő szakmai szókásoknak. Ezek sokszor megbízhatóbb, eredményesebb gazdálkodást biztosítottak, mint bizonyos tudományoskodó szakmai eszmeifuttatások, amelyek csak általában igazak. Viszont éppen ez az „apáról fiúra”, erdőszről erdőszre szálló szaktudás, jelentős bizonytalanságot is rejtett magában. A folyamatszabályozó minőségügyi eljárások és az általános technológiai utasítások gondos írásba foglalása és átadása a végrehajtók-

A minőségrendszerrel egy időben kell megvalósítani a környezetközpon-
tú irányítási rendszert is. A környezet-
közpon-
tú irányítás a tevékenységnek a
teljes környezetre gyakorolt hatását te-
szi a társadalom számára kedvezőbbé.

Az erdészek az erdők kezelésével,
folyamatos gondozásával (kitermelés-
sel, újraerdősítéssel és erdőneveléssel)
nemcsak az újra előállítható és termé-
szetes úton lebomló fanyersanyag termel-
ését végzik el, hanem szabályozzák
(nem mindegy, hogy segítik vagy aka-
dályozzák) az erdő többi szerepének,
hatásának érvényesülését is!

Az erdő jelentős mértékben hat a
környezet minden elemére:

- a levegőre (oxigéntermelés, por ki-
szűrése),
- az élő- és talajvízre (párologtat, az
eső lefutását lassítja),
- a földre, talajra (a talajt megköti, az
eróziót csökkenti),
- az élővilágra (élőhelyet, élelmet,
együttélési lehetőséget teremt, segíti a
biodiverzitás fenntartását),
- a művi környezetre (szélvédő, ta-
lajvédő, zajvédő, klímakiegyenlítő),
- az emberre (egészségmegőrző, pi-
henési, üdülési funkció),
- esztétikai, tájképi (vizuális) kör-
nyezetre.

Ezért úgy kell bánnunk az erdőkkel,
hogy alkalmasak legyenek mindezen
szerepük megfelelő betöltésére! Ez iga-
zán erdészi, minőséget és környezetet
szolgáló feladat egyszerre. A tartamos
gazdálkodású, „természetszerűen” ke-
zelt erdő, minden funkcióját tekintve,
kedvezőbb hatású lehet, mint a kezelet-
len, „bántatlan” erdő. Az emberi beavat-
kozástól nem „védeni” kell az erdőt, ha-
nem tudatosan hosszú távon gazdál-
kodni vele. Környezetünket sem lehet
„megvédeni” a változásoktól, hanem tu-
datos, kíméletes környezetgazdálko-
dást kell folytatni!

Mi erdészek sokkal kevésbé terhel-
jük környezetünk, mint amivel időn-
ként rágalmoznak bennünket, mégis ér-
demes környezetünkre több figyelmet
fordítanunk. Hazánk területe kb. 12%-
ának az állami erdők erdészei viseljük
gondját, hogy alkalmasak legyenek az
erdők összes funkciójának teljesítésére.
Nemcsak az számít, hogy mi mennyire
kíméljük vagy terheljük környezetün-
ket, hanem az is, hogy ezen a területen
felügyeljük, hogy mások se károsítsák!

Ezért volt előrelátó és gazdaságos
megoldás egy év alatt az összes erdő-
gazdaságnál megvalósítani e rendsze-
reket.

Educatio – 2000

Felsőoktatási tankönyvkiállítás és vásár a Budapesti Műszaki Egyetemen

Pokorni Zoltán oktatási miniszter a kiadványok fontosságáról beszélt

Szaktudás Kiadó és a Szaktudás Kiadó képviselte

A biztos pont

Az elmúlt év végén az immár világhírű Manitou cég kétnapos üzemlátogatásra hívta meg a közép-európai régió újságíróit. Négy magyar szaklap képviselte hazánkat, köztük az Erdészeti Lapok. A Nantes melletti kisváros, Ancenis méltán lehet büszke a targoncákat és anyagmozgató gépeket gyártó családi vállalkozásra. A több, mint 2200 alkalmazottal dolgozó

cég 1981-ben tűnt fel a piacon teleszkópos rakodógépeivel.

A Baján található Axiál Kft. két éve kizárólagos joggal forgalmazza a hazai piacon a rakodógépeket.

A kétnapos programba belefért az éppen viharos Atlanti-óceán partján tett rövid séta is.

A Manitou gyár az erdőkhöz szokott szemnek egészen rendkívüli látványt és élményt nyújtott. A számítógépes tervezőasztaloknál kezdődött a bemutató és a próbapályán ért véget. Mindenhol rend és tisztaság.

Oliver Gros (képünkön), a cég kelet-európai kereskedelmi menedzsere visszafogott magabiztossággal mutatta be a gyártósor technológiai állomásait.

A Manitou különleges gondot fordított az MLT sorozatnál a kényelemre. A tágas fülkét hosszú időn keresztül is kényelmes használni. A hangszigetelés, az

ergonomikus szék, a szellőzés és a kézreálló kezelőszervek valóban megnyugtató kezelhetőséget tesznek lehetővé.

A Maniscopic sorozaton a motor elhelyezése könnyű hozzáférést biztosít a fő alkatrészekhez, így módon könnyű a karbantarthatóság. Nemcsak a levegő-, olaj- és üzemanyagszűrő, az akkumulátor, hanem a hidraulikaszűrő és valamennyi kenési pont azonnal hozzáférhető.

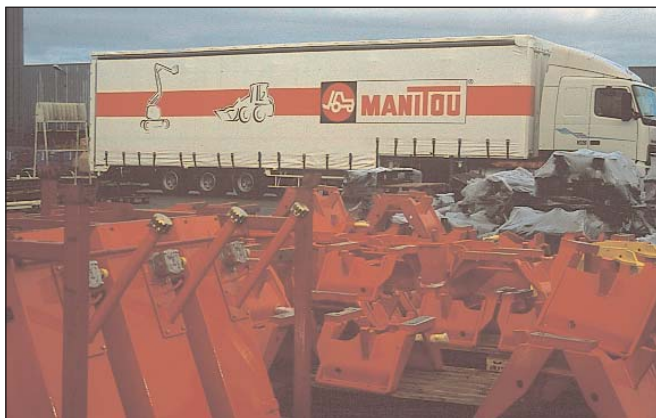
Az erdészek elsősorban a rakodói és az elsődleges faipari munkáknál szükséges anyagmozgatásnál hasznosíthatják a ragyogóan formatervezett gépeket.

A hazai forgalmazó Axiál Kft. az elmúlt évben értékesítette századik Manitou teleszkópos rakodógépét.

Az érdeklődők keressék *Beck András* termékmenedzsert, aki valamennyi kérdésre kielégítő választ ad.

Összességében megállapítható, hogy ha a jó öreg Archimedes meglátná a gyár termékeit, határozottan követelné a fix pontot, mert a Manitou termékekkel valóban ki tudná sarkából mozdítani a Földet.

Pápai Gábor

A red MANITOU telehandler is positioned on the surface of the moon. Its long, telescopic boom is extended upwards, and its forks are holding the Earth. The background is a starry space with the moon's cratered surface visible in the foreground.

*A MANITOU
mindenholt az
elsô!*

*Arkhimédészi
biztos pont az
AXIÁL*

Fotógrafika Pápai Gábor

Az erdei iskolák hatékonyabb működésének lehetőségei

Az ember és a természet kapcsolata új formában jelentkezett az elmúlt évtizedben, illetve napjainkban. Ma már nemcsak a létfenntartáshoz szükséges javak tárolóját látjuk a természetben, hanem testi, lelki javak hordozóját is. Keressük azt a környezetet, amelyben kikapcsolódhatunk; ahol a mai civilizációs ártalmak okozta megterheléseink enyhülnek. A domborzatilag kevésbé változatos tájban is tiszta levegőjével, állatvilágával, nyugtató tájképpel az erdő gyakorolja a legnagyobb hatást az emberre. Szépségei még a fáradt embernek is örömet, felüdülést okoznak; levegője, nyugalma gyógyulást, szellemi-fizikai feltöltődést biztosít.

Erdőmérnök-tanári diplomamunkámban vizsgáltam a soproni erdei iskolák működését és hatásukat a város környezet-kultúrájára. Az erdő védelmi és üdülési szerepének erősödése az erdei iskolák megjelenését és egyre szélesebb körű elterjedését tette lehetővé. Érdekelt, hogy szeretett városomban hogyan működnek az erdei iskolák; valamint a soproniak, kicsik és nagyok, pedagógusok és nevelők hogyan vélekednek ezekről az újszerű intézményekről.

Az erdei üdülést korábban csak egyes csoportok vették igénybe, ma viszont a természetbe vágyók sokasága járja erdeinket. Így az erdészet és erdőgazdálkodás az érdeklődés középpontjába került. Minket, erdészeket többek között két fő cél vezérel: a szociális és a gazdasági igények kielégítése. Mindkét tevékenység a közjólétet szolgálja, mégis sokszor a fakitermelés ellenérzést vált ki azokban, akik a természetet szeretik, de az erdőben elvégzett munkáinkat, azok okait, következményeit alaposan nem ismerik. Ezért a ma erdészének ki kell használnia a kikapcsolódni vágyók erdőszeretét, és elsősorban általuk, helyes propagandával meg kell ismertetni mindenkivel az erdő szépségeit, az erdei életközösségek összetett és bonyolult működését és az erdőgazdálkodás rejtelmét. Természetesen nem sok kis erdészt kell nevelni, hanem az egyszerű közjóléti erdőgazdálkodást kell tudatosítani. Az is remek lenne, ha – a közönségkapcsolati programok segítségével – minden ember megismerné legalább a közvetlen élő és élettelen környezetét, az ott felfedezhető apró örömköket. Az év bármely szakában és a világ bármely pontján lehetőség van arra, hogy „kiszabadulva” a természetbe, akár egy apró sétával, barangolással, szemlélődéssel merítsünk a természet kifogyhatatlan szépségeiből. Az idős faállományú erdők elődeink munkájának eredményei, az új erdők telepítésével, az erdei üdülés megteremtésével pedig a jövő nemzedékének dolgozunk.

Az erdei iskola a környezeti kultúra ki-

alakításának egyik leghatékonyabb eszköze és színtere. Ezen gondolatok jegyében tanulmányoztam a Sopron környéki erdei iskolákat, – nem egymáshoz hasonlítva működésüket, hanem – vizsgálva hatékonyságukat, ezzel együtt felmérve a lakosság természet és a szakmánk iránti érdeklődését, véleményét.

Az eredmények az iskolák részéről nagyon pozitívak és biztatóak, de sajnos még mindig nagy az érdeklődés hiánya és a tájékozatlanság. Általánosságban elmondható, hogy elindult valami, tapasztalható az igény, mérhetőek az eredmények, megkezdődött a szemléletváltás, de további eredmények elérése érdekében újabb ötletekre, módszerekre lenne szükség. Levonva a következtetéseket, javaslatokat tettem, amelyek segítenének a környezeti nevelés problémáinak leküzdésében.

A soproni iskolák és pedagógusok elégedettek az erdei iskolák működésével, hatékonyak és előnyösnek tartják ezt az újfajta képzési módot. Központi szerepe van a környezeti nevelésnek az iskolák pedagógiai programjaiban (pl. „a diákok ismerjék lakóhelyük természeti értékeit; legyen igényük környezetünk szebbé, tisztábbá tételében; legyenek aktív védelmezői a természetnek, környezetnek; tekintsek értéknek az egészséget, sportoljanak sokat, lehetőleg tiszta, szabad levegőn!”)

Az erdei iskolai programok tantárgyi versenyekre gyakorolt hatása feltűnően pozitívan jelentkezik egyes iskoláknál: „Olyan összefüggésekre és tudásanyagra is rálátást kapnak a tanulók, melyek a tanítási órákon elsikkadtak volna.” „Nagyobb lelkesedéssel jelentkeznek a tanulók a tantárgyi versenyekre.”

A szülők leggyakoribb magatartásfor-

mája az erdei iskolai képzésekkel kapcsolatban sok esetben támogató. Ők is érzik gyermekeiken keresztül, hogy nagyobb hangsúlyt kell fektetni környezetünk megismerésére, szeretetére, tiszteletére, védelmére, de sajnos ritkán válnak tette a gondolatok, elképzelések. Az erdei iskoláknak itt teljesednie ki szerepük, hogy a gyermekeken keresztül közvetve vagy közvetlenül hatnának minden korosztályra, nemzedékre.

Magyarországon a lakosság érzelmileg általában nem kötődik oly mélyen az erdőhöz, a környezethez, mint a fejlettebb országokban (pl. Svájcban, Ausztriában, Finnországban), ahol a magánerdő-tulajdonlásokban nem voltak megszakítások, az életszínvonal magas, és az embereket már gyerekkoruktól fogva az erdők szeretetére nevelik. Az érzelmi kötődés és a tulajdon biztonság ad nagyobb lehetőséget – a profit kísértésével szemben – az erdők megőrzésére és fenntartására. Hazánkban a környezetünk iránt ilyen érzelmi kötődés nem alakulhatott ki, mivel viszonylag alacsony az erdősültségünk, s „abban a bizonyos több, mint negyven év”-ben magánerdő-tulajdonlás nem volt, valamint a nevelési és oktatási rendszer sem törődött az erdőkkel, a közvetlen környezetünk alapos megismerésével. Remélhetőleg a tulajdon szerkezet átalakulása, a gazdaság megerősödése ezen a téren is változást eredményez. Sopron lakossága némi előnyt élvez e tekintetben, mert mind életszínvonal, mind ökotudatosság terén jobb helyzetben van, mint bármely más magyar város.

Kutatásaim folyamán az alábbi következtetésekre jutottam. A társadalomban növekszik az igény a tiszta, egészséges környezet iránt. A magasabb életszínvona-

lú városokban – ahogy Sopronban is – a környezettudatosság, ökokultúra magasabb fokon áll. A jóléti társadalomhoz vezető úton a termékek, szolgáltatások fogyasztása növekszik, aminek egyenes következménye a felhasznált alapanyag, energia és visszamaradó hulladékok mennyiségének emelkedése (s a veszély felismerése után az ugyan drágább, de), a környezetkímélő termékek iránti kereslet megugrása. A város átlagos műveltsége szintén meghatározó tényező, hiszen fontos a problémák felismerése, a korszerű technika igénye, a környezetvédelem figyelembevétele. A fejlett gazdaságú országokban már megfigyelhető jelenség a környezettudatosság.

Sopron város lakossága, mint már többször említettem – a szerencsés földrajzi helyzetéből adódóan – kedvező gazdasági körülmények között él (viszonylag magasak az átlagkeresetek, magas az életszínvonal). A „környezettudatos” életvitelnek tehát a gazdasági feltételei adottak, de ez valahogy mégsem mutatkozik meg olyan mértékben, ahogy arra számítani lehetne. Hiába lenne pénz, idő és energia a környezetkultúra fejlesztésére, a belső indíttatás (s talán még a külső is) hiányzik. A nélkülözés hiánya nemcsak megold néhány problémát, hanem sajnos megváltoztatja az embereket. Szerencsére az erdei iskolák környezeti nevelésben gyakorolt hatása az iskolákon és a gyerekeken keresztül eljut a felnőttekhez, és talán nem minden esetben talál „süket fülekre”. Egyre gyakoribb azoknak az eseteknek a száma, amikor a család legfiatalabb tagja „csábítja” el a szülőket, testvéreket a zöldre, vagy szól rá a nagybácsira, hogy ne szemeteljen se az erdőben, se az utcán. Kétségtelen, tapasztalható, hogy kedvező irányba megindult a környezetkultúra fejlődése, alakulása

(nemcsak Sopronban, országszerte), de még rengeteg energiába, időbe és pénzbe (melyek sajnos rohamosan fogynak) kerül, mire olyan szintre jutunk el, amikor mindenkinek természetes lesz a környezet ismerete, védelme, nem lesz szükség győzködésre, reklámokra, és az erdei iskolák sem újdonságnak vagy különleges többletképzést biztosító intézménynek számítanak.

A magyarországi állapotokat tanulmányozva megbizonyosodhatunk arról, hogy a mai kezdeményezések nem csupán felángolások, hanem komoly tudású szakembergárda céltudatos tevékenysége. Ebben a programban egyre nagyobb szerep jut az erdőgazdaságoknak a már meglévő iskolákkal együttműködve, azokat kiegészítve saját oktatóbázisok kialakításával. Az erdei iskoláknak, oktatóközpontoknak úgy biztosítható a tartós megléte, ha azokat hivatalos intézménnyé emeljük. Legideálisabb a minisztériumi szint lenne, hiszen láthatóan fontos területet vállalnak az oktatásból. Jelenleg létük főleg attól függ, meddig van ott az az egy-két lelkes személy, aki pénzeket pályáz, oktat, túrát vezet, programokat szervez, s ezt mind-mind szinte „társadalmi munkában”.

Véleményem szerint az erdei iskolák hosszú távú sikeres működéséhez fontos lenne néhány hasznos, figyelemfelkeltő, tájékoztató és ismertető anyag készítése is, melyekkel három (négy) csoportot céloznánk meg, ellentétben napjaink gyakorlatával. Többnyire csak a szolgáltatásokat igénybe vevők (iskolák, diákok, szülők) számára készülnek propagandaanyagok, reklámok, pedig a szolgáltatókat (erdészek, erdőmérnökök, erdei iskolákban dolgozók, támogatók) is fontos lenne tájékoztatni, tanácsokkal segíteni. Táblázatos formában összefoglalva bemutatnám elképzelésemet.

kolákban is szükség van változtatásokra, hogy versenyképességüket megőrizhessék, és az iskola a piac elvárásainak megfelelően.

Az erdei iskolák működéséről, programjairól is számos anyag készül és jut el (többé-kevésbé) a diákok, illetve a pedagógusok kezébe. Arról viszont, hogy az erdei iskolában dolgozó – többnyire nem tanári, hanem erdőmérnöki diplomával rendelkező – programvezetők, lehetőségeikhez mérten módszertanilag helyesen végzik a környezeti nevelést, sehol nem találtam irodalmat. Úgy érzem, egy ilyen kiadvány elkészítése rendkívül fontos lenne, hiszen tudjuk, ha a nevelés, oktatás folyamán helytelen módszereket választunk, akkor nemcsak, hogy hatástalan lesz a munkánk, de nagyon sokat is árthatunk. Ezen okok miatt elkészítettem – német minta segítségével – egy tömör, kiadványjellegű módszertani segédletet, útmutatót az erdei iskolák számára és az ott dolgozó pedagógiai ismeretekkel kevésbé rendelkezők részére, ami már ilyen formában is hatékony lehetne, de idővel szeretném könyvvé bővíteni. (A kiadványt, melynek terjedelme 20 oldal, természetesen itt nem tudom bemutatni, de az első oldalán található karikatúrát, mely sokat elárul a fűzet tartalmáról, szeretném az olvasó szíves figyelmébe ajánlani.)

Szakmánknak összefogott és jól felépített közönségkapcsolat-fejlesztési munkára van szüksége. Ezzel részben sok évtizedes elmaradását tudja majd pótolni, részben pedig az új társadalmi folyamatoknak részesévé és nemcsak kullogó követőjévé válik. A kívánt célnak nagy hatékonyságú eszköze lehet az Erdészeti Erdei Iskola Hálózat. A gyerekek környezeti nevelésével foglalkozó pedagógusok helyezzenek nagyobb hangsúlyt a magyar erdők ismeretére és megszerettetésére. Értékeljék reálisan az erdészszakmát. Próbálják megteremteni azt a harmóniát a fejekben, ahol békésen megfér egymás mellett az erdők féltése és a fából készült berendezési tárgyak szerepe.

Mátyás Katalin

okl. erdőmérnök, erdőmérnök-tanár

CÉLCSOPORT	ESZKÖZÖK
1. Erdei iskolák – vezetői, – alkalmazottjai, segítői számára	– útmutató erdei iskolák számára – ismertető az erdei iskolákról – ismertető az Mo.-i oktatási intézményekről
2. Óvodák, iskolák – óvodások, diákok, hallgatók, – pedagógusok számára	– az erdei iskolákról készült összefoglaló, ismertető könyv – az erdei iskolák évente aktualizált címlistája (külföldieké is) – színes reklámanyagok a diákok számára
3. A felnőtt lakosság számára	– ingyenes programajánlatok – reklámanyagok, tájékoztatók – ingyenes nagycsaládi túravezetés
4. Támogató szervezetek, cégek, vállalatok	– ismertető az erdei iskolák működéséről, hatékonyságáról – szóróanyagok, füzetek, melyekben a támogatást nyújtók is szereplnének (persze nem túlhangsúlyozva) írott vagy képi formában

A felsorolt, ajánlott lehetőségek közül számos már megvalósult és alkalmazzzák az erdei iskolák. A legáltalánosabb a szórólapok, reklámanyagok készítése és terjesztése. Ezek ma már szinte kifogástalan formában jelennek meg, színesek, jól áttekinthetők, képeket és csalogató ígéretek tartalmaznak. Egyedüli hibája ezeknek az anyagoknak (véleményem szerint), hogy kicsit személytelenek és nem specifikusak, vagyis a nagy tömegeket célozzák meg, ahe-

lyett, hogy az általam felsorolt célcsoportok szerint más és más témákra helyezve nagyobb hangsúlyt, pozitívabb eredményt érnének el, megfelelően alkalmazott marketing és közönségkapcsolati (PR) eszközökkel.

Oktatás és marketing: két, látszólag egymással semmi összefüggést nem mutató fogalom, mégis megvalósítható egyfajta tartalmi kapcsolat e két terület között (és a jövőre nézve törekedni is kell erre). Az is-

Megnyílt az új könyvtárunk

Egyesületünk könyvtára tisztelettel és szeretettel várja és látja érdeklődő kedves vendégeit november hó 1-jétől az Alkotmány u. 6., a Bajcsy-Zsilinszky u. 72., a Nyári Pál u. 9., a Tözsdepalota (Széchenyi tér 7.), a Budakeszi kétszeres (Telki Állami Erdő- és Vadgazdaság, illetőleg a Pilisi Állami Parkerdőgazdaság, ma Rt.), az Anker közti, a Csillagvölgyi u. 5-7. sz. alatti elhelyezései után – *az újonnan épült Erdészeti Információs Központ elhelyezésében a Budakeszi u. 91. sz. alatt, a Pilisi Parkerdő Rt. Budapesti Erdészete központjában.*

A könyvtár 672 nagyméretű dobozba pakoltan, bútoraival, gyűjteményeivel, felszerelésével együtt április 17-én hagyta el véglegesen Csillagvölgyet, és költözött a Pilisi Parkerdő Rt. Budapesti Erdészetehez, illetőleg dobozai négyszeres mozgatásával az elhúzódó építkezés befejezése folyamatában már beköltözhető helyiségekbe. Könyvtárunk ma kedvezőbb körülmények között, kulturált és méltó elhelyezésben, bútoraival, archív gyűjteményeivel új otthonra talált.

Mint általában minden költözködés, a miénk is sok gonddal, kényszerű megalkuvásokkal, nagy munkával járt. Mindezt azonban megkönnyítette az abban résztvevők jó szándéka, a múlt értékelése, az értékek megbecsülése és az adott körül-

ményekre való figyelem, a bensőleg táplált jóindulat. A költözködés befejeződött.

A munka elvégzésével őszinte köszönetet kell mondanunk mindenek előtt *Bakon Gábor* erdészetvezető, vezérigazgató-helyettesnek mindenben segítő

készségéért, mindenkor támogatásáért, fokozott figyelméért, személyes érdeklődéseirért; *Huszár György* mezőgazdasági mérnök, területrendezőnek, aki mint a Csillagvölgyi kiürítés, költöztetés megbízott felelőse akadályt nem ismerő, fáradhatatlan munkásságával, odafigyelésével, a jó gazda gondosságát magáévá tevő magatartással koordinálta és vezényelte le az egész költözést, aki maga is aktívan vett részt a munkamozzanatok folyamatában – külön értékelve az agancskompozícióját –, szakipari munkálatokat is jó szívvel vállalt. Őszinte köszönet illeti *Jorzits Miklós*, *Fenyvesi Csaba* kerületvezető erdészeket, akik a dobozolás-rakodási és szállítási; *Kurmai Péter* erdésztechnikust, aki főleg a dobozolás; *Antal Tamás*, *Lauzmann Márton* szakmunkásokat a rakodás-mozgatás terén végzett figyelmes munkásságukért. Nem utolsósorban mondunk köszönetet *Rapolder Tímea* V. éves egyetemi hallgatónak önzetlen, szíves tevékenységéért: négy szekrény berakásával, takarítási, bútorisztítási munkálatok végzésével adott segítséget, egyben kitűnő érzékkel működött közre a könyvtár otthonosságának kialakításában.

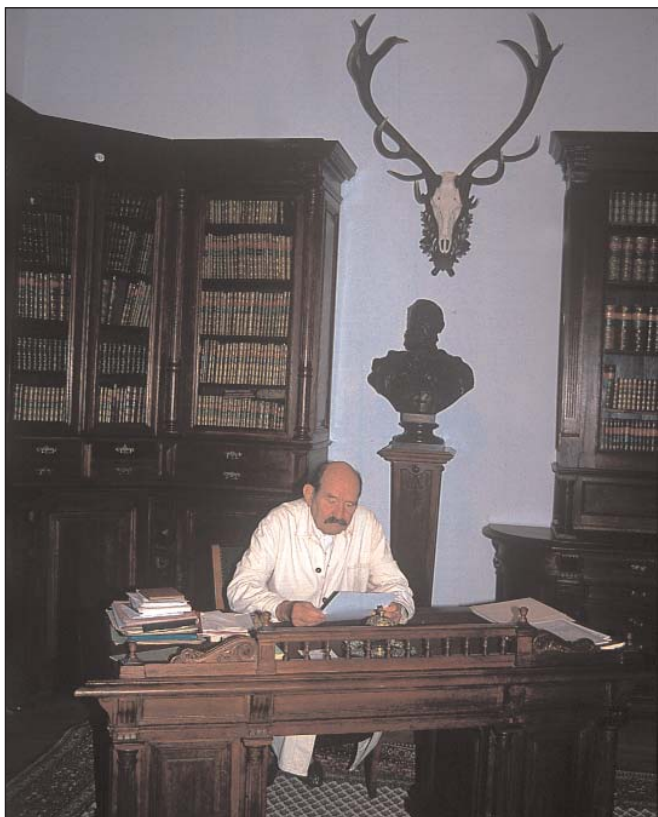
berendezett új otthona hálás köszönetre kötelez *Barátossy Gábor*, az Erdészeti Hivatal elnöke iránt, aki egyesületünkkel, kivált a könyvtárral szemben, mint eddig is, most is megkülönböztetett erkölcsi magatartást tanúsítva anyagi támogatást biztosított, látogatásai pedig a jövőt érlelték.

Nem hagyható említés nélkül az a meleg háttér, az a megkapó légkör, ami a Budapesti Erdészet részéről a könyvtár kialakulását övezte. Az erdészet munkatársainak, különösen hölgyeinek a munkálatok közbeni látogatásai, a megnyilatkozások, az érdeklődésük biztató-bátorítást adtak a teljes kialakuláshoz, csakúgy, mint a július 6-i elnökségi ülésen meghallgatott költözési beszámolót pozitívan értékelő *Káldy József* elnök szavai és az augusztus 16-i Wagner Károly Alapítvány kuratóriuma látogatásakor kapott dicséret.

Ormos Balázs fűtőkár jövevelei alkalmával az elvégzett munka feletti elismerései minősítették, növelték az ügybuzgalmat.

Ismert tény, hogy a közadakozásból 1886-ban felépült és birtokba vett Alkotmány utcai székházunk 1949-ben részleges, majd egésze jogtalan elvételel a könyvtár is kiüzetett. Négy évtizedes hányatottság után először 1989 őszén Csillagvölgyben mutathatta be történelmi fényét. Egy évtized után ez történik most is, még kedvezőbb körülmények között a Budakeszi úton. A jogtalanságot csak az igazságosság oldhatja fel. Reményünk, hogy előbb-utóbb majdan a számunkra oly nagy értékű és féltve őrzött könyvtár még egy utolsó, egyben végleges költözést élhet át régi, szép, patinás otthonába visszatérve.

Riedl Gyula
könyvtáros

Gondolatok a könyvtárban

A könyvtár mindig alkalmas hely az elmélkedésre. Be kell ülni egy sarokba, lassan végigfutatni szemünket a könyvekkel teli polcokon, és engedni gondolatainkat, hadd kószáljanak. A könyvtáraknak sajátos illata van, ami nem hagyja az elmélkedőt a különleges hangulattól egykönnyen szabadulni. Ez elsősorban a műemlék gyűjteményekre igaz, ahol az egyedi belsőépítészeti megoldások és az antik bútorzat csak fokozza gondolatébresztő hangulatunkat. Ám amíg ezekben a könyvtárakban a világ- és hontörténeti hagyatékok olvasnivalóiból válogathatunk, addig egyesületi archívumunkban szakmánk szellemi vadászmezein kalandozhatunk kedvűnkre.

Érdemes ezért ez évfordulóiban oly gazdag évben legalább egyszer felkeresni az újonnan berendezett könyvtárunkat, beülni a székbe a hajdani elnöki asztal mögé, és hagyni, hadd fusson a képzelet. De ne engedjük gondolatainkat mindjárt az elején túlságosan hosszú pórázra, hanem ízelgessük előbb a *genius loci*-t, a hely szellemét.

Balról Bedő Albert, jobbról Wágner Károly, hátunk mögött Divald Adolf majd' életnagyságú olajfestményekről figyelmeztetnek, hogy mindezt komolyan kell venni. Elég egy rövid időutazás, és máris amolyan „szakmai gyóntatószékben” érezhetjük magunkat. Megelevenedik a három erdészóriás, hogy rövid felkészülést hagyva, néhány kérdést tegyenek fel, amelyekre már csak a kor tisztelete miatt is illik őszintén válaszolnunk. Hiszen az elmúlt években annyit idéztük tetteiket, szellemiségüket, emberi, erkölcsi nagyságukat. Felelni kell nekik – magunknak – bölcs, időt és történelmet méltányoló, de az emberi és szakmai alapértékeket leghatározottabban számon kérő kérdéseikre. A kérdésekre, melyek a tárlók üvegablakai mögött sorjázó kötetekből kiolvashatók. Mily összetartó, azonos szándék vezethette a szakmát, hogy e három kiválóság embernagyságát festményben örökítse? Hiszen volt már fotóapparátus, s mégis. A szak-

ma úgy döntött fetiszizáltabb emléket hagy az utókorra. Ez a kitüntetés valóban csak a legnagyobbaknak jutott osztályrészül.

Ezredfordulót ünnepelünk, gyarló emberi szokásrend szerint. Ám a kiindulópont már közel sem emberi, hiszen Jézus születésének pontjától pereg Kronosz viszonylagos órája, perce, másodperce. Elég, ha az előtünk lévő időmérő szerkezet másodpercmutatóját figyeljük, magunk elé képzelve a számunkra adatott másodperchalmazt, szemlélve, hogy a tovakattanó mutató minden egyes lökötésével hogyan fogy halmazunk. Évezredes dimenzióból nézve a mutatók kattánásai nem sokat jelentenek. Kétezer év telt el, ami majd' fél-száz emberöltő, és mégis vannak élő tanúk. A Megváltó születésekor már árnyat adó és még ma is zöldülő jeruzsálemi olajfák, a felhőkig magasodó kaliforniai kolosszusok, a sziklahasadékos ausztrál völgyben az ember elől oly sokáig megbúvó wollemi fenyők, a négyezer éves szállás tobozú fenyők Nevada szélfúttá szikláin. Fák, fák, fák. Fák, melyek élő tanúi az eltelt két évezrednek

Ezer éve telepedtünk le e Kárpátok ölelte tájon, melyet hazánknak tudhatunk. Az ezer éve itt élő népek-nél talán csak az erdők szenvedtek többet. Azt mondják, hogy a magyar nem nagyon szereti az erdőt. Ez nem igaz, hiszen őseink vadászból, halászból éltek, s e két ősi foglalatosság elképzelhetetlen erdő nélkül. Csak a magas hegyek meglovagolhatatlan bérceit nem szerették, melyeket sem a ló, sem a képzet nem járta. Az ország erdeire akkortájt is a két legfőlölegesebb emberi motiváció jelentette a legnagyobb veszélyt, úgy mint a másik legyőzésének szándékához szükséges fegyvergyártás és háború, és a végképp felesleges, de sajnós alapvető emberi megnyilvánulás, a kivagyiság és a hiúság kielégítését szolgáló nemesfém utáni hajsz. Mégse kárhoztassuk az ércek után kutakodókat, hiszen szakmánk születése lényegében e foglalatosságnak köszönhető. Az elmúlt ezer év második harmadánál alig telt el több mint egy évszázad és a kor társadalma rá-

jött, hogy erdőújító, erdőnevelő, erdővédelmező nélkül elfogynak a rengetegek.

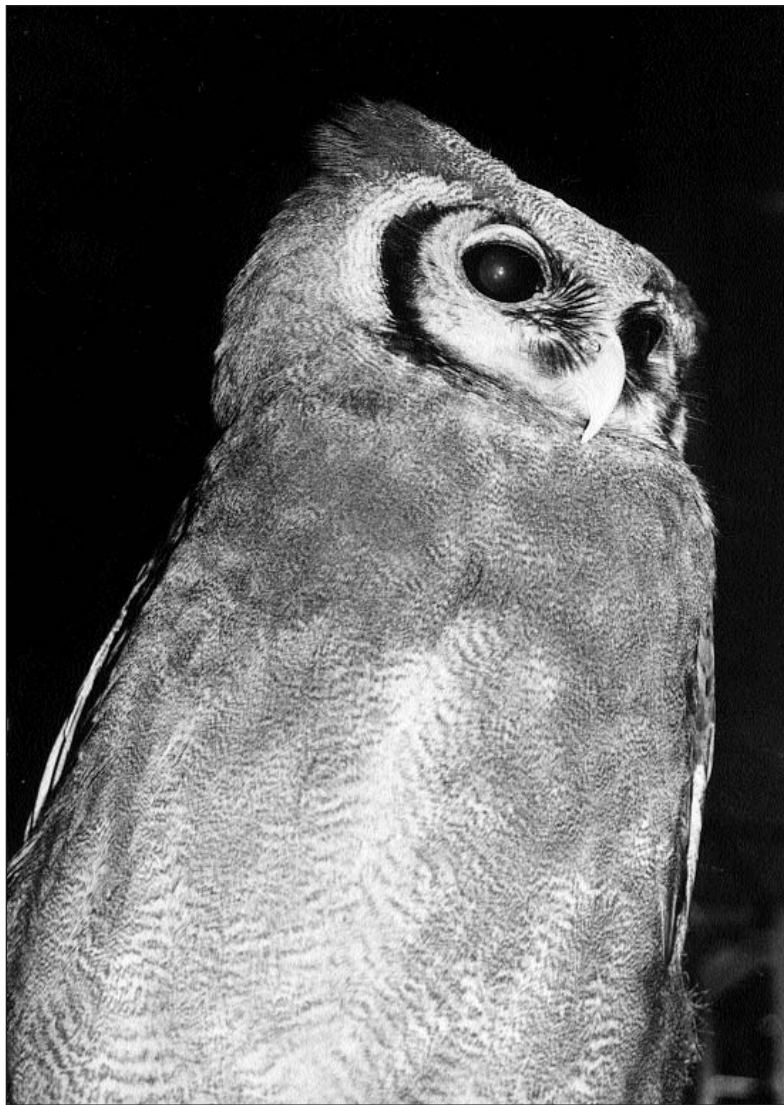
Erdészettörténeti momentum, mely fél évszázaddal előzte meg felsőoktatásunk megalakulását, egy faj megjelenése, mely az elkövetkezendő évtizedekben még sok vitát fog indukálni. Ez az azóta magyar fává kikiáltott akác. Az évezred utolsóelőtti századában felgyorsultak az erdészeket érintő események. Alig csitult el a negyvennyolcas forradalom csatazaja, az ország még nem tért magához az aradi döbbenettől, amikor százötven évvel ezelőtt megalakult az első erdészeti egyesülés, a Magyar Erdőszegylet. Lám, újabb neves évforduló, mert nem tagadható, hogy a 150 évvel ezelőtt alakult egyesület biztos szervezeti és anyagi alapot teremtett a mai nevén működő egyesületünknek. Jelentős eseménye volt ennek a korszaknak az Erdészeti Lapok megjelenése. A magyar nyelven olvasható szakmai ismeretek döntően járultak hozzá a kiegyezés utáni országépítéshez, a nemzettudat sziklaszilárd hitének megerősödéséhez. Ekkor született az Európa szerzte példamutató törvényi szabályozás az erdőben folytatható tevékenységekről. Tovább szemlélve új könyvtárunk ódon polcait, Bedő Albert monumentális munkáján elmélkedhetünk. A Magyar Állam Erdőségeinek Leírása és térképi melléklete párját ritkító munka, amely mögött a karmestert segítő valamennyi erdész összefogását érezhetjük. Láthatjuk a polcokon, hogy a századvég azóta sem tapasztalható bőséggel ontotta a köteteket. S ami egy könyvtárnak fontos, volt rá szeme és akarata az illetékeseknek, hogy méltó külsőséggel, díszkötésben kerüljenek a kötetek a polcokra. Valamennyi. Az elmúlt évezred utolsó századfordulóján folytatódott a kiegyensúlyozott, igen eredményes szakmai tevékenység. Az Országos Erdészeti Egyesület meghatározó súlyú volt a szakmai döntéshozatalnál. Mondhatni, a mindenkori miniszterrel levelezett. Ez nem volt különös, hiszen a történelmi Magyarország erőterülete és fahozama jóval na-

gyobb súllyal esett a latba, mint ma-napság.

Századfordulót is ünnepelünk. Oly századot hagyunk magunk mögött, melyhez hasonlóan tragikus nem volt a magyar nép államiságának történetében. Államalapító királyunk és népe elveszítette országának kétharmadát, erdeinek négyötödét, a magyarság egyharmadát. Erdészeink jórészt elveszítették egzisztenciájukat, és többen földönfutóként voltak kénytelenek menekülni a megcsonkított területre. A könyvespolcokon milderre Borowszky Samu: Magyarország Vármegyéi és Városai mesterművének sorozata emlékeztet, mely ma bővizű forrásként ontja adatait a hajdan volt ország történelmi, gazdasági, társadalmi és kulturális értékeiről. A második világháború még adott egy villanásnyi erdészélményt mindazoknak, akik Kárpátalja, Erdély és a Felvidék erdeiben teljesíthettek szolgálatot. Azután jött az újabb pecsét a békeszerződésre, ami, úgy tűnik, megváltoztathatatlan a megszokott sztereotípiákból nézve.

Újabb évforduló. Az idén 10 éve, hogy az Erdészeti Lapok ismét alakuló címmel jelent meg. Mert ne felejtjük, a szakma lefejezésével párhuzamosan az ötvenes évben tiltották be az ország egyik legpatinásabb szaklapját. Futtassuk végig a szemünket a vitrinben sorjázó be-kötött évfolyamok gerincén. Az egyes kötetek vastagsága, mint a fáknak az évgyűrűk, jelzik, ha sanyarú idők jártak. Az 1862-ben megjelent első kötetet egyre teltebb évfolyamok követik, jelezve a szakma kiegyensúlyozottságát. Azután az első világháború kezdetétől lassan fogynak, mígnem az 1919-es kötet alig füzetecske méretű. A harmincas évek ismét hizlalták az erdészek be-

kötött mondanivalóját, majd – *nomen est omen* – az 1944-es évfolyam fekete gerincével tűnik ki az addig bőrből kötött sorozatból. 1948-ban az októberi szám jelenti a kezdetet, melyet az említett két éves kényszerszünet követ, hogy a azután Az Erdő egyenletes terjedelme jelezze, hogy az erdészek magukra találtak.

A külső szemlélő éppúgy nem szerethet tudomást a 45 éve történt 1956-os felsőoktatási exodusról, mint ahogy a korban megjelent kötetekben sem olvashatunk róla. A nagy, közös népi dalárda korszakát éltük.

E szemlélődésünk után hátradőlhetünk Bedő Albert karosszékében, és elmerenghetünk azon, hogy mit hoz az elkövetkezendő év, évtized, évszázad, és lesz e negyedik évezredet jelentő évforduló? Úgy tűnik, a magyar erdészekre jó világ köszönt, hiszen a szándéknál már előbbre van erdőterület-növelő elképzelésünk.

Hogy lesz e annyi lelkesedés a kivitelezésben, mint amennyi a megajánlásban, azt csak az elkövetkezendő évek döntik el. Mert megosztott erdészársadalommal közel sem arathatunk valamennyien annyi babért, mint amennyit lehetőségeink kínálnak. Az elvégzendő erdőtelepítések magánterületeket érintenek. Oldani kell a magánerdő-tulajdonosok és -te-

lepitők felé a még kézzel fogható idegenkedést, olykor ellenségeskedést. Könnyíteniük kell erdőtelepítő szándékuk adminisztratív gondjaiban és segíteni anyagi forrás-igényüket. Felül kell emelkednünk az olykor kicsinyes, személyeskedő hozzáállásunkon.

Minden adottsága megvan a magyar erdészársadalomnak, hogy átgondoltan járja a jövő évezred útját. Mindenek előtt a természetvédelemmel kialakítandó legszorosabb együttműködés az, amelynek el kell vezetnie oda, hogy az Európai Unióhoz való csatlakozásunkkor példamutató legyen a magyar erdőgazdálkodás, melyhez elődeink tisztelete, kortársaink véleményének becslése és a jövőbe vetett hit a biztos alap.

Az emberiség jövője azon múlik, ha az

„ennyi elég”, és nem a „mindig több kell” elve érvényesül, s ez különösen igaz az erdőgazdálkodásra.

Mielőtt felállnánk könyvtárunk asztalától, idézzük a költőt:

„Mi dolgozunk a világon? Küzdeni erőnk szerint a legnemesbékért. Előttünk egy nemzetnek sorsa áll. Ha azt kivittük a mély süllyedésből, S a szellemharcok tiszta sugaránál Olyan magasra tettük, mint lehet, Mondhatjuk, tévén őseink porához: Köszönjük élet! áldomásodat, Ez jó mulatság, férfi munka volt!”

Pápai Gábor

Bauer Zsoltné Hedl Teréz, 1948–2000

2000. október hó 6-án a soproni evangélikus temetőbe rendkívül nagy részvét mellett kísértük utolsó útjára Bauer Zsoltné Hedl Teréz erdésztechnikust. Búcsúbeszédet Németh Ferenc, a soproni Erdész és Faiparos Diákok Baráti Körének elnöke mondott.

Tisztelt Gyászolók!

Szomorú kötelezettségünknek teszünk eleget, amikor Bauernét, a kedves Hedl Terikét megítéssel, méltatjuk rövid életútját és elkísérjük utolsó útjára.

Terike, az ERDÉSZ leánya, az erdészlány, az erdő és a természet szeretetét a családból és otthona (Brennberg) csodálatos környezetéből hozta magával, amikor az erdészhatást választotta élete céljává. Az erdőt és annak életközösségét, növény- és állatvilágát elmélyülten szeretete és tisztelte.

1968-ban kapta meg erdésztechnikusi oklevelét. A sors és az élet úgy hozta, hogy nem lehetett külső, erdőt járó erdész, mert e feladat a férfi erdésztársak kiváltságának számított.

Rövid, még nem egészen 52 éves életútja folyamán azonban végig az erdő szolgálatában állt. Munkásságának első évét, illetve éveit tanszéki technikusként említjük, majd ezt követően a Tanulmányi Erdőgazdaságnál több szakmai beosztásban dolgozott, míg végül vadászati előadói munkaköréből került kényszernyugdíjba, korai és tartós betegsége miatt.

Erdőgazdasági munkássága folyamatos önképzést igényelt, így számítógép-ismeretét és német nyelvtudását jól tudta hasznosítani szakmai munkájában.

Azon fák sokasága, melyet még diákként, gyakorlati éve alatt ültetett, ma már 34–36 évesek. Kedves emlékét nemcsak a gyászolók, hanem az erdő fái is őrzik, melyeket ő ültetett, és azóta már e fák is az erdő templomának tartóoszlopaivá növekedtek.

Búcsúzunk tőled Terike, családod, a szomorú gyászolók, volt munkatársaid, volt iskolád és a Soproni Erdész és Faipa-

ros Diákok Baráti Kör több száz fős tagsága nevében is az erdészhimnusz magasatos gondolataival:

Feledve rég a külvilág,
Csendes az életem –
És mégis megsebzé szívem,
A kínzó gyötirelem.
Eltávozóban int felém,
Az erdőm s életem
Örökre nyugodalmat ád,
A sír majd énnekem.

Ember József

Ember József erdésztechnikus, a Nagymarosi Erdészet kerületvezető erdésze 2000. október 26-án az egyeztetett időben nem tért vissza családjához, nagymarosi lakásukba.

A végzetes szívinfarktus miatt bekövetkezett halála mély megrendülést váltott ki mindannyiunkban, hiszen fiatal, rendkívül becsültes ember távozott közülünk, itthagya fiatal feleségét és három kiskorú gyermekét.

Ember József nehéz életútja 1957-ben indult el Vácott.

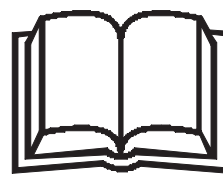
A Szegedi Erdészeti Technikumban szerzett erdészképesítést, előbb beosztott erdészként dolgozott, majd rövidesen kerületvezető erdészszé neveztek ki. A Nagymarosi Erdészet tízezer hektár erdejének tizedéért ő felelt. Nehéz került volt az övé, hiszen a szakmai feladatokon kívül meg kellett védenie az erdőt a város közelségétől is. Munkáját nagy hozzáértéssel, becsültesen végezte, amit jelez számtalan kitüntetés, dicsérete, jutalma. Rábízott feladatait mindig maradéktalanul végrehajtotta, korrekt keménysége, pontossága, szakismerete közismert volt. Szakértő keze nyomát őrzik a nagymarosi erdők. Személyében kiváló erdész, kollégát, családapát veszítettünk el.

A Nagymarosi Erdészet szépen megmunkált kopjafát állított a halála helyszínén, a Nagymarosi temetőben több százan kísérték utolsó útjára november 4-én, délután.

Kedves Ember József, nyugodjál békében!

Vajda Pál

Megjelent

Kapocsy György:

A magyarság nevezetes fái

Helikon Kiadó, Budapest, pp. 112, ára 2760 Ft

Remek kivitelezésű képeskönyvvel lept meg minket Kapocsy György fotóművész és a Helikon Kiadó. A millennium évében, annak tiszteletére a még megmaradt híres magyar fáknak állítanak emléket és alkotnak egyben marandó dokumentumot. A kötet segítségével az olvasó barangolást tehet a Kárpát-medencében, ahol Árpád fejedelem, Mátyás király, Zrínyi Miklós, II. Rákóczi Ferenc, Mikes Kelemen, Kazinczy Ferenc, Berzsenyi Dániel, Kisfaludy Sándor, Széchenyi Ferenc, Petőfi Sándor, Kossuth Lajos, az aradi vértanúk, Batthyány Lajos, Madách Imre és Arany János emlékfáival ismerkedhet meg. A művészi felvételeket a fákhöz kapcsolódó történetek, a hozzájuk választott irodalmi idézetek gazdagítják. A könyv egyben felhívás is annak a több évszázados néphagyománynak a megőrzésére, mely a magyarság kiemelkedő alakjainak állít emléket a fák segítségével. De vészkiáltásnak is beillik, mert történelmi jelentőségű fáink – a gondozás hiánya miatt is – fogynak, s mostanában nem nagyon törődünk azzal, hogy néhány faegyedet, facsoportot hagyjunk megőregedni, kivénhedni. S nem utolsósorban magyarságtudatunk erősítését is szolgálja, hiszen ezek a fák némán őrzik a Kárpát-medencei magyarság viharos történelmének fontosabb mozzanatait.

A kiadó pedagógusoknak, természetvédő egyesületeknek és csoportoknak, szakmai intézményeknek 20%-os kedvezménnyel ajánlja a könyvet.

Dr. Bartha Dénes

*

Bedő Albert Erdészeti Szakiskola (Ásotthalom)

Igényes füzetecskét jelentetett meg a szakiskola az elmúlt évben. Az oktatási intézmény történetét bemutató kiadványból az olvasó átfogó képet kap a patinás iskola múltjáról és jelenéről. A kiadványt kísérő képeslapok – megfelelő címethez juttatva – növelhetik az iskola, történelmi távlatokból nézve is –, jó hírnevét.

Helyreigazítás

A 2000. novemberi lapszáma mellékletében lévő hibák és helyesbítések.

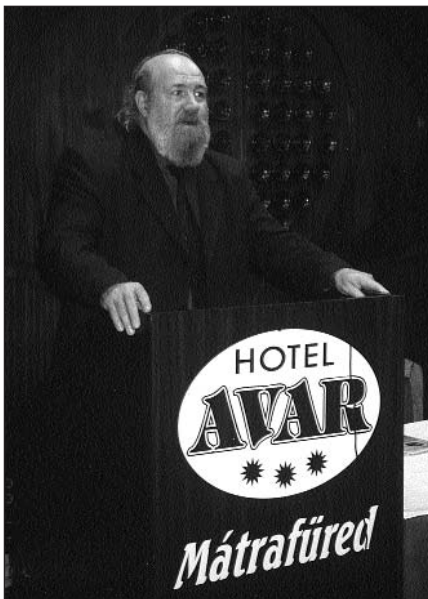
A nyomdahiba helye (1486–1565)	szövege	helyesbítése
2. old., 1. szakasz, 3. sor	korunk	koruk
2. old., 1. szakasz, 4. sor	makkor	makkos
2. old., 2. szakasz, 5. sor (1565–1791)	megállapítani	megállítani
2. old., utolsó sor	17080	1780
3. old., 1. szakasz, alulról 3. sor	rendelte el. 1770. február 16-án,	rendelte el 1770. február 16-án.
(1867–1920)		
4. old., 2. szakasz, 2. sor (1920–1945)	F.I.É.M. kézirati hiba	F.I.K.M.
6. old., 1. szakasz, 7. sor	(1923. évi IX tc.)	(1923. évi XIX. tc.)
7. old., 6. szakasz, 5. sor	VII. kézirati hiba	VI.
8. old., 1. szakasz, 5. sor	MÁM	MÉM
Összefoglalás		
8. old., 4. sor	(1879. évi XXI. tc.)	(1879. évi XXXI. tc.)

Egyesületi hírek

Fõtitkári beszámoló 2000. november–december

Erdész-Faiparos találkozó (XI. 9–10.) A hagyományos találkozó az EGERERDŐ Rt. területén került megrendezésre. A mátrafüredi szakmai konferencia a hazai parkettagyártás kérdéseivel foglalkozott. Egy kivételével az összes hazai parkettagyártó megjelent. *Jung László* vezérigazgató, *dr. Molnár Sándor* egyetemi tanár, *László Ferenc* üzemigazgató és *Honfi Ferenc* ügyvezető igazgató tartottak előadásokat az érintett témáról. A másnapi program a Mátra Parkettagyár megtekintése volt. A szakmai tanácskozás jó keretet teremtett az érintett gazdálkodóknak a további együttműködéshez. A rendezvényen Egyesületünket az elnök és a fõtitkár képviselte.

Nyilvános egyetemi tanácsülés. (XI. 13.) A Nyugat-Magyarországi Egyetem ünnepi műsorral egybekötött nyilvános tanácsulást tartott. A rendezvény egyik célja volt, hogy a karok és hallgatói mutatkozzanak be egymásnak és a közvéleménynek is. Az egész napos rendezvényen megjelent *dr. Pokorni Zoltán* oktatási miniszter is. A miniszter beszédében elmondta, hogy viták vannak az integráció körül, de jóleső, megnyugtató érzést ad neki, hogy az Egyetem a megalakulást megünnepli. A NYME differenciált intézmény, ez nehézséget je-

lenthet, de ugyanakkor több lehetőséget is teremt. A lehetőségek jobbakként, mint amit a nehézségek jelentenek. Rokonszenves a „zöld egyetem” gondolkodási célkitűzés egy közép egyetem számára. Általánosságban elmondta, hogy minden második fiatalnak diplomát akarnak a kezébe adni. Az integrációban nincs autonóm kar, egységes egyetemek vannak pénzügyileg. Anyagiilag is támogatják az integrációs törekvéseket, ami ellenkező irányba hat, azt államigazgatási úton letörik. A rendezvény a karok dékánjai, vezetői bemutatkozó előadásaival folytatódott, majd a hallgatók kulturműsora következett. A rendezvény a Fertődi kastélyban rendezett koncerttel fejeződött be. Az egész napos programon Egyesületünket a fõtitkár képviselte.

Megalakult a Magánerdő-gazdálkodók Pártoló Tagi Tanácsa (XI. 16.) A közelmúlt hagyányaival rendelkező állami erdőgazdálkodás mellett egyre nagyobb teret nyer és a jövőben egyre meghatározóbb szerepet kap a magánerdő-gazdálkodás. Az eddigi országos próbálkozások részsikereket hoztak. Egyesületünk az eddigi tapasztalataira és támogatóira építve, az FVM felkérésére kiemelten foglalkozik a magánerdő-gazdálkodással. Az alakuló ülésen megjelent 40 magánerdő-gazdálkodó *Farkas László* erdőmérnököt választotta

elnöknek, *Szalczser Antalt* és *Könnyű Istvánt* alelnököknek, *Mócz András* erdőmérnököt titkárnak és *dr. Markó Lászlónét* titkárhelyettesnek. A megjelent magánerdő-gazdálkodók közvetlenül 36 000 ha erdőt képviselnek.

Szt. István király szobrának avatása a ZALAERDŐ Rt.-nél, Budafán (XI. 23.) A Budafai Arborétumban *Nógrádi László* közlekedési és vízügyi miniszter, a körzet országgyűlési képviselője avatta fel a fából készült szobrot, a ZALAERDŐ megalakulásának 30. évfordulóján, a keresztény magyar államalapítás millenniumának tiszteletére. Az ünnepségen Egyesületünket *Ormos Balázs* fõtitkár képviselte (részletes beszámoló készül).

(Fotók: Ormos Balázs)

Magánerdő-gazdatanfolyam (XI. 24–25.) Az OEE Szombathelyi Helyi Csoportja, *Bejczy Péter* titkár szervezésében, az AMC támogatásával, már második alkalommal került megrendezésre a Magánerdő-gazdatanfolyam. A nyugati régióban szervezett tanfolyamon közreműködtek még a Soproni és a Zalai Csoport tagjai is. A hét helyen rendezett, kétnapos tanfolyamon az előadások mellett a napi munkát könnyítő írásos segédletek is kiadásra kerültek. A rendezvénysorozatot Sopronban *Ormos Balázs* főtitkár nyitotta meg.

*

Barátossy Gábor, az EH elnöke fogadta *Káldy József* elnökünket és *dr. Folc Tóbiás* szakosztályelnököt. (XII. 4.) A megbeszélésen értékelték az együttműködést, az Oktatási Szakosztály kéréseit és érintették az OEE Információs Központja kialakításának tennivalóit.

*

Dr. Illés Zoltán, a Környezetvédelmi Bizottság elnöke Sopronban (XII. 4.) A helyi Castanea környezetvédő szervezet meghívásának tett eleget az elnök. Előadásában bemutatta a környezetvédelem hazai és nemzetközi feladatait és nehézségeit. Egyesületünk főtitkára az alkalmat kihasználva kérte az elnököt, hogy az erdőkre és a Környezetvédelmi Minisztériumon belül a természetvédelem pénzügyi támogatására több pénzeszközt biztosítsanak a következő évek költségvetéseiből. Az elnök javasolta személyes megbeszélésen a téma további részletes megvitatását.

*

Erdőkárok elhárításának támogatása (XII. 6.) A Parlament Mezőgazdasági Bizottsága tárgyalta Egyesületünk és az Erdészeti Albizottság vezetőjének módosító indítványát a költségvetéssel kapcsolatban. Az erdőkárok elhárításának támogatására 2001-re 324,1, 2002-re 360 millió Ft támogatást ír elő a költségvetés. Az elmúlt időszak megnövekedett erdőkárainak felszámolására, pénzügyi támogatására 1-1 milliárd Ft beállítását javasoltuk. A Kormány elutasítása után, a képviselők többsége nem szavazta meg a javaslatot. Ezzel a következő két évben nem fog nőni az erdőkárok elhárításának támogatására rendelkezésre álló keret. A jelenlegi keret kihasználása végett a támogatási rendelet módosítása válik szükségessé.

*

Farkas László, a Magán Erdőgazdálkodók PTT elnöke látogatása az

OEE-ben (XII. 6.) Az elmúlt hónapban alakult Tanács elnöke a további tennivalókat beszélte meg *Káldy József* elnökünkkel és *Ormos Balázs* főtitkárrel. A felek megállapodtak abban, hogy 2001 február első felében tartják következő tagsági ülésüket. Erre a rendezvényre összegyűjtésre kerülnek a legfontosabb tennivalók, melyek közül kerül kiválasztásra az a néhány legfontosabb, melyet következetesen meg kell oldani a közeljövőben. A magánerdő-gazdálkodókat naponta érintő gondok mellett szóba került a létszám további bővítése, a WOOD-TECH-en való megjelenés, az erdőtelepítési programmal kapcsolatos országos felmérés, az állami és a magánerdő-gazdálkodók érdekeltségi alapon való együttműködésének lehetséges területei, az oktatás és továbbképzés fontossága.

*

Dr. Skultéty Sándor KÖM közigazgatási államtitkár fogadta főtitkárunkat (XII. 6.) A megbeszélés témája az elmúlt hónapban Gödöllőn tartott szakmai tanácskozáson elhatározott feladatok végrehajtása volt. Egyesületünk kezdeményező szerepet vállalt, hogy a természetvédelem és az erdőgazdálkodás területén dolgozók jobban megismerve egymás tevékenységét, hivatalos álláspontjait, a napi munkában jobban együttműködjenek a közös érdekeltség mentén. A természet védelméről szóló törvény végrehajtási rendeleteinek elfogadtatása területén folynak a tárgyalások. Több nemzeti park igazgatója, erdőgazdasági vezérigazgatók és erdészeti hatósági kollégák ültek már egy asztalhoz, hogy helyi szinten egyeztesék a közeljövő tennivalóit, a közös felépítés lehetőségeit. Egyesületünk egy éves program keretében kívánja a természetvédelem és az erdőgazdálkodás területén lévő gondok feloldását segíteni. A gödöllői tanácskozás után megtartott az erdőgazdasági erdészettervezők hasonló témában rendezett összejövetelét, jövő évben a Bedő- és Kaán-díjas kollégáink véleményét kérdezzük meg a témában, majd az értékelést a soproni WOOD-TECH alkalmával rendezendő nemzetközi konferencián tesszük meg.

*

Orbán Viktor miniszterelnök a Parlament november 12-i ülésén kérdésre válaszolva bejelentette, hogy a privatizációnak vége, az egy korszakhoz kapcsolódott. A tartós állami tulajdonban lévő mezőgazdasági részvénytársaságok eladása nem privatizációs tevé-

kenység. Az eladással nem a külföldi befektetők és hazai pénzemberek kezébe kerülnek a hazai mezőgazdaság szellemi és gyakorlati erejét adó társaságok, hanem szakmai befektetők, a mezőgazdaságban dolgozók és a társaságoknál dolgozók juthatnak hozzá a vagyonhoz. A miniszterelnök elmondta azt is, hogy a Kormány megszünteti az ÁPV Rt.-t és a tartósan állami tulajdonba sorolt cégek vagyonát a Kincstárhoz, más szervezetekhez sorolják, illetve értékesítésre szánják. A koncepció kialakítása folyamatban van és rövidesen nyilvánosságra kerül.

*

Az Állami Számvevőszék vizsgálatot végzett a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium pénzügyi-gazdasági tevékenységéről, a Kincstári Vagyonigazgatóság vagyonkezelő és hasznosító tevékenységéről és az állami erdővagyon működéséről, vele történő gazdálkodásról. A jelentés augusztusban jelent meg „Jelentés az erdőgazdálkodás ellenőrzéséről” címmel, mely vizsgálat anyaga olvasható az Országgyűlés számítógépes hálózatán és az interneten (<http://www.asz.gov.hu/ASZ/jeltar>).

Régióértekezlet erdészettervezetők, erdészeti igazgatók részvételével

Egyesületünk 1998–2002. évi programjának megfelelően évente két alkalommal találkozik a tagság különböző csoportjaival. Az elmúlt időszakban a hat régióban volt találkozó az erdőgazdasági vezérigazgatókkal, titkárokkal, a kerületvezető és magánerdőben dolgozó erdészekkel. E program keretében hirdettünk találkozót az erdőgazdaságok erdészettervezetőinek, erdészeti igazgatóinak (XII. 7.). A harminc fő meghívott vezetőből tizenhatan jelentek meg, tizenkét erdőgazdaságtól. Először *Káldy József* elnökünk tájékoztatta a jelenlévőket az Egyesület tevékenységéről. A résztvevők láthatóan kevésbé voltak tájékozottak a végzett munkáról, többen most voltak először az Egyesület budapesti központjában. Elnökünk kérte a jelenlévők javaslatait és kritikáját a végzett munkáról és a programban megfogalmazottokról. Élénk eszmecsere bontakozott ki az erdészettervezetőkkel érintő, de nem feltétlenül a napi termeléshez kapcsolódó problémákról. Üdvözlötték a lehetőséget, hogy véleményüket külső fórumon fejthetik ki. Örültek a lehetőségnek, hogy az ország különböző területeiről érkezett erdő-

szervezetők találkozási lehetőséghez jutottak, hiszen többen nem is ismerték egymást. Többen felvetették az országos erdőtelepítési programmal kapcsolatos tennivalókat. Segítséget ajánlottak a magánerdő-gazdálkodók erdőtelepítésének szakszerű végrehajtása végett. Szükségesnek tartják a földrészek határainak rendezését, hogy a földhasználat összehangolt legyen (tavak létesítése, erdőtelepítés, erdősávok kialakítása stb.). Kiemelten hangsúlyozták a lopások elleni védekezés problémáját, a mezőri (erdőri?) tevékenység kiterjesztését, a szemét erdőben való elhelyezése elleni áldatlan küzdelmet. A közfeladatok ellátáshoz közpénzekre van szükség és megfelelő, hatékony kommunikációra. Erre jó példa az erdészeti erdei iskola program, az „Ember és az erdő” videosorozat. Az erdőgazdaságok a területükön lévő közjóléti objektumok rendbetételével, bővítésével, az erdészeti arborétumok megfelelő szintű kezelésével tudnak sokat tenni. Természetesen ehhez központi források elengedhetetlenek. A szemét eltakarításának programja fontos kapcsolódási pont más ágazatokkal, a kommunikáció egy lehetséges területe, EU-csatlakozásunk egyik kiemelt feltételeként emlegetik. Jó példaként szolgál, hogy egyik erdőgazdaságunk a helyi önkormányzattal összefogva, konténerek kihelyezésével sikeresen szorította vissza az illegális szemét lerakását. Javaslatként hangzott el, hogy erdőtörvényünk több helyen megérett a módosításra, Egyesületünk a feladatot vegye fel programjába. Az Erdészeti Lapokkal kapcsolatosan általános véleményként fogalmazódott meg, hogy javult a színvonala. Javasolják, hogy a technikusoknak szóló cikkeket szorgalmazza a szerkesztőség, ilyenek például a kerületek nagysága és a feladat összehangolása, az alföldi, a domb- és hegyvidéki erdőgazdálkodási tényezők tisztázása, a talaj-előkészítési módok alkalmazása és szükségessége, hagyományos kerületvezetés, szakosított kerület, vállalkozó erdész problémaköre, erdészekről interjú, akik letették a névjegyüket valamely szakterületen (fahasználat, erdőművelés stb.) és másoknak tanulsággal, tapasztalatokkal szolgálhatnak. A hasonló jellegű cikkek megjelenéséhez szükség van a gyakorlatban lévő kollégák írásaira vagy a főszerkesztő felé való jelzésre, aki az interjút elkészíti, a cikket megírja.

Az összejevetel további részében dr. habil. *Koloszár József* egyetemi tanár

tartott vitaindító előadást a természetvédelem és az erdőgazdálkodás időszerű kérdéseiről. Többek között kifejtette, hogy az erdőgazdálkodásunk elfogadatatásáról van szó, melyhez hatékonyabb kommunikációra van szükség. Erdészeti tevékenységünket közérthető módon kell a nem szakmai közvélemény elé tárni. A természetközeli erdőgazdálkodás kívánatos erdőgazdálkodási irány, de a szakembereknek tisztában kell lenniük a természeti adottságainkból adódó korlátokkal is. Ismertté kell tenni, hogy erdőgazdálkodni kell, mert a lakosság évente egy köbméter fát igényel, használ fel fejünként. Ez a tény már egyre jobban tudatosul a közvéleményben, de a fához való hozzájutás, az erdőgazdálkodás hogyanja még nem tisztázódott kérdés. A résztvevők között az erdőgazdálkodás mikéntjéről kevésbé, inkább a társadalommal való erdészeti kommunikáció témaköréről szólt a vita.

A résztvevők hasznosnak találták az összejevetelt, mely rendszeressé tehető.

Elnökségi határozatok (2000. december 7.)

Az elnökségi ülésen jelen volt tíz fő, egy fő kimentését kérte, az elnökség határozatképes volt.

15/2000. (december 7.) sz. határozat

A Magán Erdőgazdálkodók Pártoló Tagi Tanácsának megalakulását az elnökség jóváhagyja. Egyhangú (szavazott 10 fő).

16/2000. (december 7.) sz. határozat

A Tanúsítási Rendszerek Szakosztályának megalakulását az elnökség jóváhagyja. Egyhangú (szavazott 10 fő).

17/2000. (december 7.) sz. határozat

Az elnökség megbízza *Répászkó Miklós* alelnököt és *Ormos Balázs* főtisztart, hogy a magánerdő-gazdálkodás területén dolgozó erdészek és könyvelők részére szóló oktatást, tájékoztatást az FVM Erdészeti Hivatal támogatásával szervezze meg. Egyhangú (szavazott 10 fő).

18/2000. (december 7.) sz. határozat

Az Országos Erdészverseny további bonyolításával az Oktatási Szakosztályt, dr. *Vibáros Zsolt* alelnököt és *Puskás Lajos* elnökségi tagot bízza meg az elnökség. A verseny időpontja, a 2002. évi Vándorgyűlés előtti időszak. Egyhangú (szavazott 10 fő).

19/2000. (december 7.) sz. határozat

Az Erdészeti Lapok további megújításaként a 2001. évi lapszámok 8 színes

lappal – összesen 16 oldal – bővülnek. Egyhangú (szavazott 10 fő).

Káldy József elnök az ülés előtt köszöntötte *Riedl Gyulát*, könyvtárunk vezetőjét. Megköszönte azt a fáradtságot nem kímélő, emberfeletti munkát, melyet a könyvtár költöztetésével és újra berendezésével elvégzett. A kilencedszer költöztetett könyvtár elrendezése, kialakítása sugallja fő gondozójának szeretetét és gondoskodását, melyet elnökünk külön is elismert. Elismerete a közvetve résztvevő kollégák munkáját is.

Az elnökség meghallgatta *Ormos Balázs* főtisztár tájékoztatóját az Egyesület pénzügyi gazdálkodásáról.

Barátossy Gábor FVM Elnök kérésére, a 2001–2. évi erdészeti támogatások ügyében, a szakosztályok véleménye alapján megküldött OEE javaslatok

2000. november 7-i levelében történt felkérését köszönettel vettük, melyben a 2001–2002. évi költségvetés tervezésével kapcsolatban, az erdőfenntartási járulék befizetési és nettó módon történő elszámolásának rendjéhez, valamint az állami támogatások rendszeréhez kér javaslatokat. Egyesületünk a megkérdezett szakosztályok véleményét figyelembe véve, javaslatait az alábbiakban adja meg.

1. Az erdők fenntartása, felújítása, bővítése társadalmi érdek, melyből bizonyára ki akarja venni a részét a társadalom is a politikán keresztül, mivel bele is kíván szólni ezekbe a folyamatokba. Az erdészeti közcélú feladatok állami bevételi forrását, közös erőfeszítések árán folyamatosan növelni kell, a nem állami bevételi forrást (Erdőfenntartási Alap) pedig folyamatosan célszerű csökkenteni. Az állami források stabilitása esetén a megszüntetését is fel lehetne vetni.

2. A likviditási zavarok elkerülése miatt a nettó elszámolás járulékkrendszer kialakításánál az időbeni ütemezés kiemelt kérdés.

a) Az elszámolási szakasz a naptári negyedév lenne, az elején érkezne a támogatás, a végén kellene befizetni a járulékot. Ebben az esetben a rendszerbe garanciák is beépíthetők, ha nem készült el az erdősítés, fakitermelés stb., a ki- vagy befizetés módosítható. A negyedik negyedévben végelszámolás készíthető. A késleltetett befizetés indoka-

ként az elhúzódó kereskedelmi fizetési gyakorlat hozható fel. Az erdőgazdálkodás tartamosságát akkor nem veszélyezteti az új pénzügyi elszámolási rendszer, ha a támogatás két-három hónappal megelőzi az elvonást.

b) A likviditási gondok megelőzése végzett a támogatásokat legalább 15 nappal korábban kapja meg a gazdálkodó. Az erdőfenntartási járulék időarányos részét kell (25%) befizetni a költségvetés alapján 3 alkalommal (április 15., július 15., október 15.), a negyedik részletet pedig január 31-ig a végelszámolás alapján.

3. A támogatás utalásánál figyelemmel kell lenni az erdészeti munkák időbeni ütemére. Ezért a támogatásokat nem időarányosan kell utalni, hanem a költségvetés alapján márciusig lehívható a támogatás 40%-a, júniusig újabb 40%-a, szeptemberig pedig a fennmaradó 20%. A végelszámolás alapján a költségvetéstől való eltérést kell rendezni.

4. Arra az esetre, ha valamilyen oknál fogva a támogatás később érkezik, a befizetésre legyen hasonló idejű halasztó hatály.

5. Biztosítékot kell beépíteni, hogy az ágazatból befizetésre kerülő pénz kerüljön is vissza, ellenkező esetben tökérvonás történik.

6. Meggondolandó az állami és magánerdő-gazdálkodás rendszerének külön szabályozása. Az állami vonalon adott az ellenőrzés és ráhatás a befizetéseket illetően. Ugyanakkor ez a magánerdő-gazdálkodókra nem mondható el. Fennáll a veszélye, hogy az előlegben felvett összeg után a kifizetések nem hajthatók be.

7. Az erdőleépítésre, az erdőszervezet-átalakításra és a fásításra igényelhető támogatásokra vonatkozó pályázati felhívás 2.2 pont d) alpontját a következők szerint javasoljuk módosítani:

„d) a szociális, üdülési, oktatási, ismeretterjesztési és közönségkapcsolati célt szolgáló műszaki létesítmények és berendezések létesítéséhez.”

Az erdészeti közcélú feladatok támogatására vonatkozó pályázat 3. pontjának g) alpontját a következők szerint javasoljuk módosítani:

„g) az erdészeti közönségkapcsolatok kiépítését szolgáló Erdészeti Erdei Iskolák és információs központok működtetéséhez, az erdő és az erdőgazdálkodás bemutatását szolgáló kiadványokra, ismeretterjesztő műsorokra, előadásokra, tájékoztatókra.”

A 2000. évi Erdészettörténeti pályázat eredményei

Az Erdészeti Lapok 2000. áprilisi számában (110. oldal) az ezredforduló és az 1000 éves magyar államiság tiszteletére jelígs Erdészettörténeti Pályázatot hirdettünk meg „Erdészek a történelem viharában” címmel, azzal a céllal, hogy néhány példán keresztül megpróbáljuk bemutatni azt a hősies munkát, mellyel az erdészek járultak hozzá hányatott sorsú országunk építéséhez.

Jobban örültünk volna, ha felhívásunk elsősorban a nyugdíjas kollégák körében nagyobb érdeklődést vált ki, és az erdészet múltbeli emlékeinek összegyűjtésébe minél többen bekapcsolódnak. Igaz, hogy a meghirdetett pályadíjak mindegyikét nem tudtuk kiadni, viszont a pályázatra így is beérkezett néhány értékes és figyelemre méltó munka.

A bíráló bizottság döntése alapján:

I. díjban részesült: *Fuják József* (Veszprém): *Akik oktattak és neveltek... (Sopron, 1943–1949)* című dolgozata. A szerző a címben megjelölnél szélesebb körű célt tűzött maga elé, tudniillik az erdészeti felsőoktatás elvesztése után a gyökértelemné, hontalanná vált főiskolát Sopronban életre keltették és nemzetközi mércével mérve is magas színvonalra emelték. Egy régi mondás szerint nevelni oktatással, szoktatással és személyes példamutatással lehet.

Régi professzoraink oktatásának színvonalát szakmai publikációk sora és tudományterületükön kivívott elismeréseik bizonyítják. A tanulmányi követelmények magas színvonalú számonkérésével olyan tanítványokat neveltek, akik más szakterületre vagy külföldre kerülve is kiválóan megállták helyüket. Mindennél fontosabb azonban az a személyes példamutatás, amellyel emberségre, helytállásra buzdították a rájuk bízott ifjúságot. A szerzőre is professzorainak emberi tulajdonságai tetek a legmélyebb benyomást. Az életrajzok száraz tényszerű adatait sok kedves anekdotával, jellemző történettel teszi élővé, életszerű emléket állítva ennek a jelentős professzornemzedéknek.

A II. díjat *dr. Járás Lőrinc* (Miskolc): *Lillafüred, nyaralótelep és Palota Szálló* című dolgozata nyerte el. 2000-ben volt hetven éve annak, hogy 1930. június 8-án megnyílt a lillafüredi Palota Szálló. Ez az építkezés a 20. század első harmadának legnagyobb erdészeti jellegű fejlesztése volt, melynek során egy pél-

damutatóan kivitelezett, gyönyörű nyaralóhely jött létre. A szálló építését rengetegen ünnepezték vagy bírálták pártállástól függetlenül, a szocializmus évtizedei alatt azonban illő volt kárhózzatni az uralkodó osztály ezen luxus beruházását. Az összegyűjtött számtalan korabeli dokumentum megvilágítja a valós tényeket, melyek szerint a Palota Szálló építése és a környező nyaralótelep kialakítása élő példát mutathat a mai régió fejlesztési törekvéseknek is. Az összeállított kitűnő anyag megérdemelné, hogy egy Lillafüredről szóló idegenforgalmi, helytörténeti könyvben megjelenjen.

III. díjat nyert: *Apatóczy István* (Budapest): *A kísérleti telep ostromgyűrtje* című dolgozata, melyben a szerző emléket állít a Budakeszi Erdészeti Kísérleti Telepen 1956. november elején történteknek.

Ugyancsak III. díjat kapott *Bognár Miklós* (Soponya): *A Sárszentágotai erdők története* című munkája. A dolgozat megőrökíti erdész elődeink hősies tájformáló munkáját, melynek során 1940-től kezdődően, Sárszentágota határában a semmiből közel 600 hektár környezetet gazdagító értékes erdőállományt hoztak létre. Ilyen jellegű történeti áttekintést az ország szinte valamennyi erdejére vonatkozóan tanulságos lenne összeállítani.

A 2000. évi pályázat résztvevőinek szívből gratulálunk és valamennyiüknek további sikeres erdészettörténeti munkásságot kívánunk.

A bíráló bizottság nevében az Erdészettörténeti Szakosztály titkára:

Béni Kornél

A kecskeméti helyi csoport életéből

Magyar Tudomány Napja, Tudományos Fórum

Az MTESz Bács-Kiskun Megyei Szervezete ez évben immár negyedik alkalommal szervezte meg (2000. nov. 3.) a Magyar Tudomány Napja alkalmából megyei rendezvényét, amely ez évben a megtisztelő „Millenniumi” jelzővel egészült ki.

A megyei MTESz-szek ez a rendezvénye mindig kiemelt jelentőségű, ugyanis éppen a Bács megyei szervezet volt az, amely a tudomány napi ünnepek gondolatát felvetette, ennek alapján kerül sor évente a Magyar Tudományos Akadémia megalapítása napjának évfordulóján (1825. nov. 3.) 1977 óta a Magyar Tudomány Napjának

megünneplésére.

Helyi csoportunk minden évben tevékenyen közreműködik a rendezvény sikeres lebonyolításában. Minden évben előadással szerepeltünk az ünnepi plenáris ülésen, ahol a megye tudományos szervezetei, oktatási és kutatási intézményei, jelentős gazdasági egységei mutatják be legújabb eredményeiket.

Ez évben a plenáris ülés kilenc előadása között helyt kapott *Gácsi Zoltán* kollégánknak, a KEFAG Rt. Erdészeti Szaporítóanyag Termesztési Központja kutató-szaktanácsadójának „Erdőállományok vízforgalmának vizsgálata az Alföldön” c. előadása. Az igen szépen illusztrált előadás nagy sikert aratott a széles szakmai és érdeklődési kört felölelő hallgatóság körében.

A nap délutánja a szakmai szekció-programok jegyében telt el.

Helyi OEE csoportunk harmadik évben szervezett önálló Erdészeti Szekciót. A szép számú résztvevő rendkívül nívós, színvonalas előadásokat hallgatt meg az alábbiak szerint:

Dr. Rédei Károly: Az akáctermesztés fejlesztésének újabb eredményei a Duna-Tisza közén

Dr. Tóth József: Akácokosok egészségi állapota

Dr. Tóth Károly: Nemzeti parkok Európában, vetített képes útibeszámoló

Dr. Barna Tamás: A mikorrhizák szerepe az erdősítésekben

Szulcsán Gábor: Az erdészeti génmegőrzés helyzete

A résztvevők nagy érdeklődéssel és figyelemmel hallgatták a rendkívül élvezetes, sok új információt nyújtó, gyönyörű diaképekkel illusztrált előadásokat.

Ezúton mondunk köszönetet az MTA Szegedi Akadémiai Bizottsága Erdészeti Munkabizottsága tagjainak, az ERTI munkatársainak, akik vállalták az előadások megtartását, hozzájárulva ezzel a helyi csoport rendezvényének sikeréhez.

Szakmai tanulmányút a Nyírerdő Rt. területén

Helyi csoportunk az éves munkatervnek megfelelően a Nyírerdő Rt. területére, a Szatmár-Beregi tájegységre szervezte hagyományos 2 napos szakmai kirándulását (2000. okt. 27–28.). Ennek az útnak gondolata az elmúlt évben vetődött fel tagjaink körében, ebben az évben a Nyírerdő Rt. segítőkész közreműködésével lehetővé vált megvalósítása is.

Október 27-én, pénteken indultunk

Kecskemétre 30 fővel, autóbusszal.

Nyíregyháza határában vártak vendéglátó kollégáink, *Oláb Tibor* főmérnök, valamint a helyi csoport titkára, *Hidas Tibor*, akik vállalták a program szervezését és az igen magas szakmai szinten történő vezetést.

A kölcsönös üdvözlés után az autóbusszban közvetlen hangú tájékoztatást kaphattunk a vendéglátó részvénytársaság munkájáról, szakmai tevékenységéről, helyzetéről a térségben, gondjaikról, sikereikről. Sok érdekeset hallhattunk a térség általános helyzetéről, a határ menti területek sajátos problémáiról, a kishatárforgalomról, a mezőgazdasági termelés, értékesítés, pl. szabolcsi alma, anomáliáiról. Kilométer hosszú léalmával megrakott teherautókat láthattunk az átvevőhelyek előtt, hogy „bagóért” leadják a világ egyik legízletesebb almáját!

A szakmai program a Baktalórántházi Erdészet nemrég felépült új központjában folytatódott, ahol az üdvözlő és barátságteremtő pohár ital elfogyasztása után rendkívül ízletes

programon kívüli csülkös bablevessel fogadtak bennünket. *Bíró Imre* erdészeti igazgató röviden tájékoztatott bennünket az erdészet tevékenységéről, ismertette az erdészet főbb adatait, majd területi program következett. Láthatunk csodálatos gyertyános-kocsányos tölgyest, láthattunk ezen állományban folyó természetes és mesterséges tölgyfelújítást, néztünk magtermelő akácot, vegetatív akáccsemetével ültetett akácfiatalt, fiatal és középkorú vöröstölgyest. Közben minden szakmai és nem szakmai igényt kielégítő, magas színvonalú, közvetlen hangvétellű, lebilincselően érdekes tájékoztatást hallottunk az erdészet igazgatójától, ami valamennyiünknek maradandó élményt jelentett!

Nehezünkre esett, de tovább kellett indulnunk. A tákosi paticsfalú református templom és harangláb, valamint a lapterület határára álló csarodai templom megtekintésekor a délután már szürkületbe hajlott. A kivilágított kis templomok a lámpafényben mint kis ékszerdobozok mutatták rejtett szépségüket, más-hoz nem hasonlítható sajátos varázsukat!

Az egyszerű háziasszonyok megható szeretettel és meglepő történeti tájékozottsággal mutatták be szeretett templomaikat. Különösen a tákosi templomot bemutató Erzszi néni verses vendégköszöntőjére emlékezünk szívesen.

Szállásunk a szatmárcekei turista-házban volt, ahol a kitűnő szállás mellett kiváló, ízletes és bőséges tájjellegű vacsorát kaptunk!

A másnapi program a Fehérgyarmati Erdészet területén zajlott, ahol házigazdánk *Hajdú Lajos* erdészeti igazgató volt. A szakmai program keretében láttuk a Kisnamény térségében megvalósult több, mint 400 hektáros tölgytelepítést, hallottuk az ezzel kapcsolatos szakmai kihívásokat, gondokat, az ezek megoldására tett erőfeszítéseket, és láttuk a sikert, az eredményt!

Láttunk az aszály és a vízborítás változó károsításának következményeként pusztuló idős tölgyest, ahol a további értékmentés miatt előrehozott véghasználatot kell végezni, láttunk nagyon szép mesterséges tölgy-, egyéb lomb felújítást, átfogó és igen érdekes tájékoztatót hallottunk az erdészet természeti adottságairól, éghajlat-, csapadék- és talajviszonyairól, az ott folyó szakmai munka sajátosságairól, a határ menti területeken uralkodó állapotokról, amelyek során az ott dolgozó kollégáknak sokszor veszélyes helyzetekkel kell szembenéznük. Különösen érdekes volt számunkra, hogy az alföldi viszonyok közötti problémák sok tekintetben hasonlóak voltak, mint a miénk, ezért értékelni tudtuk az ottani magas szintű és elismerésre méltó munkát.

Kulturális programjaink sem szorultak a háttérbe. Megnéztük a szatmárcekei kopjafás temetőt, ahol tisztelettel adóztunk Kőlcsey Ferenc síremléke előtt. Megdöbbsent és különleges látvány volt a szépen karbantartott, felújított temető rengeteg robosztus csónakos fejfája! Nagy élményt jelentett a túristvándi vízimalom megtekintése, amely a pár évvel ezelőtti restaurálás eredményeképpen működőképes, tiszteletünkre a három kerékre ráeresztették a vizet és láthattuk működés közben! Felejthetetlen látvány volt! Még megnézhattuk a tarpai szárazmalmot, ahol is eltöprengtünk, hogyan is vezették be ide a lovakat! Mind a malmok, mind a lépten-nyomon látható haranglábak a korabeli ácsok, asztalosok, zsindelezők munkáját dicsérik.

Sajnos a hideg, nyálkás, ködös idő miatt a rókási fás legelőnek csak út menti kis szeletét láthattuk.

Átfázott csapatunknak jólesett a hagyományos tarpai szilvapálinka, majd a családias Malom Csárdában elfogyasztott házi ebéd. Itt búcsúztunk vendéglátóinktól és hazafelé indultunk. Útközben megálltunk a híres máriapócsi búcsújáró kegyhelyen, és megnéztük a gyönyörű görögkatolikus templomot, a híres könnyező Madonnát!

Köszönjük vendéglátóinknak, hogy lehetővé tették hazánk e csodálatos és még szinte érintetlen gyöngyszemének, a Szatmár-Beregnek kis részben történő

megismerését, és kedvet teremtettek, hogy az érdeklődők ismét ellátogassanak erre a tájra.

Nekünk alföldi, sík vidéken dolgozó erdészeknek mindig különleges élményt nyújt, ha más természeti körülmények között dolgozó erdész barátainkhoz látogathatunk. Így történt ez most is. Köszönet mindenkinek, aki az út megszervezését lehetővé tette.

Kép és szöveg: **Bognár Gábor**
a Helyi Csoport titkára

Szaksztaályi hírek

Az Országos Erdészeti Egyesület *Erdei Vasút Szaksztaály* 2000. október 17–18-án a Zalaerdő Rt. Csömödéri Állami Erdői Vasút területén tartotta szaksztaályülését.

A szaksztaály tagjai, a meghívott vendégek Nagykanizsa vasútállomáson találkoztak. A házigazdák üdvözlése után gépkocsikkal indultunk Páka községbe, a szálláshelyre. Innen a lenti és csömödéri vonal összekötését tekintettük meg az Ábel gőzös vontatta nosztalgia vonattal.

Varga Gellért üzemigazgató ismertette beutazás közben a vasút összekötésének előzményeit és műszaki tartalmát.

A Zalaerdő Rt. korábban két vasútüzemet üzemeltetett, a 26,6 km hosszúságú Lenti és a 70 km hosszú Csömödéri Vasútüzemet. A két különálló vasúton az utóbbi 8–10 évben a faanyag egyirányú szállíthatósága miatt hátrány jelentkezett. A Lenti–Szilvágy vonalon csak Lenti irányába, a csömödéri vonalon csak Csömödér irányába lehetett szállítani. Az összeköttetés megteremtésével a faanyag átrakás nélkül jut el a Lenti fűrészüzembe.

A fejlesztési és engedélyeztetési munkák után 1997–2000 között épült meg a csömödéri állomást és a Lenti–Szilvágy vonalat összekötő 6600 méter hosszú új pályaszakasz.

A vonal telített faaljakra síncsavaros leerősítéssel 23,6 kg/fm bontott sínek-ből, zúzottkő ágyazatba épült. Külön érdekesség a Csömödér állomás melletti MÁV Zalaegerszeg–Rédics vonallal történő szintbeli keresztezés műszaki és szervezési megoldása.

Az esti szaksztaályülésen *Horváth Ferenc* gazdasági vezérigazgató-helyettes ismertette a Zalaerdő Rt. tevékenységét. Az összeköttetés megteremtésével az erdei vasút irányítására a

Zalaerdő Rt. 2000. január 1. határnappal megalakította a 10. sz. Csömödéri Vasútüzemet, mellyel a teljes vasúti vonalszakaszon egységes üzemeltetés valósult meg.

Másnap reggel a csömödér–kistolmácsi vonal beutazására került sor. A bánokszentgyörgyi elágazás közelében a vasútépítés és fenntartás gépesítését mutatták be a házigazdák.

A MÁV-tól átvett, megfelelően átalakított csavarozógépeket tekintettük meg üzem közben. Az ágyazat készítését 1-1 jobbra-balra ürítő billenős vasúti kocsival és a vasútüzem által kialakított, két sín-szál közé ürítő kocsival oldották meg. Ezekkel az eszközökkel a továbbiakban a tervezett pályaátépítéseket is megoldják.

A szaksztaályülés rendkívül hasznos tapasztalatokkal szolgált mind a vasútüzemelés, mind a fenntartás, -építés vonatkozásában.

Közvetlen elutazás előtt tudtuk meg a szomorú hírt, hogy szaksztaályunk tagja, *Nemes Gyula*, a Pörbölyi vasútüzem dolgozója elhunyt. Szaksztaályülésünkre még bejelentkezett, de a kór rohamos terjedése miatt már nem jöhetett el.

Október 21-én a szaksztaály tagjai, a Pörbölyi ÁEV dolgozói nagyszámú gyászolóval együtt Bába község temetőjében kísérték el utolsó útjára. A búcsúztató alatt jelképes mozdony-síp hangjára a gyászoló szaksztaálytagok előtt filmszerűen lepergett életútja.

1943-ban született Pécssett, bányász-családban. Fizikai munkakörökben kezdte pályáját. 1963-tól dolgozott a Pörbölyi ÁEV-nél mint pályamunkás. Folyamatosan képezte magát.

A Pörbölyi ÁEV-nél a ranglista szinte minden fokát bejárta, pályamunkástól az üzemfőnöki posztig. Közben az OEE Vasúti Szaksztaály aktív tagja, rendkívül

jó és segítőkész kapcsolatot tartott fenn a többi kisvasúttal, valamint a MÁV Pécsi Igazgatóságával. Azok közé a szerencsés emberek közé tartozott, aki a munkájában lelte meg örömet.

A mozdonyos hangja elmaradt. Gyula barátunk, a Te vonatod elment. Alkotó életed, emberséged tovább él bennünk. Nyugodj békében!

Korek Károly
szakosztályelnök

*

Az *Oktatási Szakosztály* október 13-án tartotta az évi 3. rendezvényét, az Oktatási Fórumot. A rendezvény folytatása volt annak az egy évvel korábbi tanácskozásnak, ahol a szakképző iskolák ismertették munkakörülményeiket a szakma képviselőinek. Ezen a fórumon a szakma mondhatta el véleményét a szakoktatásról. Az összejuvetelnek a Nyugat-Magyarországi Egyetem Roth Gyula Gyakorló Szakközépiskola adott helyet abból az alkalomból, hogy az iskola ezen a napon ünnepelte soproni működésének 50. és fennállásának 115. évfordulóját.

A Fórumon bevezető előadást tartott *Káldy József*, a Mecseki Erdészeti Rt. vezérigazgatója és *Tihanyi Gyula*, a Zalaerdő Rt. személyzeti vezetője.

Káldy József ismertette a frissen végzett szakemberek működésének jogi kereteit, kiemelte, hogy a nemzet értékei között egyre fontosabb tényező a lakosság iskolázottsága. Elmondta, hogy az iskolák nevelőtestületei az elmúlt évtizedekben átalakultak, az önkormányzati fenntartás nem kedvez az erdészeti szakképző intézményeknek. Hátrányos, hogy a korábban tiszta profilú iskolák ma több szakmát oktatnak. A szakmában ugyanezen idő alatt megváltozott a fizikai dolgozók státusza (saját dolgozó helyett vállalkozó), és kevesebb erdésztechnikusra van szükség. Említést tett a magánerdő-gazdálkodás szakember-ellátottságának kérdéséről. A részvénytársaságoknál megjelent a minőségbiztosítás, a környezetirányítási rendszerszemlélet, növekedett a hatékonyság. Mindez a vállalatok részéről a következő igényeket támasztja a kibocsátott szakemberekkel szemben: legyenek jó szakemberek, legyenek képesek továbbtanulni, erősödjön a gyakorlati tudásuk és a képességük az önképzésre, legyenek többtétjogosítványokkal rendelkező sokoldalú emberek. A nevelési tevékenység folyamán az iskolák fordítsanak gondot a kommunikációs készség, a felelősségérzet, az önbecsülés, a céltudatosság fejleszté-

sére és összességében pozitív, alkalmazkodó személyiségeket adjanak a szakmának.

Tihanyi Gyula elmondta, hogy a 21. század fejlődését az emberi elme biztosíthatja. Külön tárgyalta a szakképzés három szintjét. A szakmunkásképzésben jellemző, hogy a végzetek ma már nem alkalmazottként, hanem vállalkozóként jelennek meg az erdőgazdaságoknál. Ugyanakkor az rt.-k vagyonával és gyakran az rt. által biztosított technikával dolgoznak. A tanulóknak sokoldalú szakmai képzést kell nyújtani, kapjanak kellő ismereteket a vállalkozásról, rendelkezzenek vállalkozási készséggel. A képzés színvonalát elfogadhatónak tartja, de az elhivatottság növelését fontosnak ítéli. A technikusképzésben ő is problémának tartja a túlképzést és az elhelyezkedési lehetőségeket, valamint a magánerdők szakember-ellátottságát. Kiemelte a számítástechnika, a nyelvi képzés fontosságát és szükségesnek tartja, hogy az alapképzés megszerzése után lehetőség legyen kiegészítő képzésekre (pl. vadgazdasági technikus, természetvédelmi technikus, növényvédelmi technikus stb.). Itt is fontosnak ítéli az önmenedzselés és a vállalkozási készség fejlesztését. Mindkét képzési szinten a tiszta profilú iskolák mellett foglalt állást. Az előadó kevésbé tartja problematikusnak a mérnökképzést.

A két előadást élénk vita kísérte. Hozzászólók voltak *dr. Kondor Antal*, *Fröblich András*, *Horváth Ferenc*, *Simon László*, *Ormos Balázs*, *Kiss Vince*. Az összefoglaltakon kívül szó esett a szakképzési hozzájárulások kérdéséről, illetve utána megtárgyalásra kerültek a szakosztály esedékes gondjai is.

Dr. Folcz Tóbiás

*

A *Fakereskedelmi Szakosztály* hosszabb előkészítés után, 2000. október 12–13-án a Szombathelyi Erdészeti Rt. és a FALCO Rt. vendégeként tartotta összejuvetelét.

Dr. Pethő József vezérigazgató üdvözlése után részletes tájékoztatást kaptunk a 47 000 ha területen gazdálkodó rt. munkájáról. Az őrséget, a Vas–Zalai hegység, a Dunántúli-dombságot felölelő területen ma 220–230 em³ vastagfa-termeléssel számolnak, amelyből 50–50% a fenyő, ill. lombos arány. 28%-ot tesz ki a természetvédelmi terület.

1992-ben 135 millió Ft-os fenntartási alap tartozással indultak, 1150 dolgozóval. Ma kereken 600 fő dolgozik az rt.-nél, az 1999. évi árbevételük meghalad-

ta a 2 Mrd Ft-ot, az adózott eredmény 79 millió Ft volt. Mivel a gazdaságtól teljesen levált a faipar, ezért évente közel 70 em³ fűrészipari alapanyagot és 150 em³ sarangolt és egyéb választékot kell értékesíteni. A fakitermelésben 50% arányban vállalkozók dolgoznak. 260–270 m³/ha az átlagos fatömeg, 16 fm/ha a feltártság.

Nagy súlyt fektetnek a régiószintű fafelvásárlásokra, a magántulajdonosok szakmai támogatására.

Az utóbbi években nagyobb támogatást kapott a vadgazdálkodás, jelentősen nőtt a szolgáltatás színvonala. (Köszönjük a Szentgotthárdi Igazgatóság és az Ivánci Vadászház vendégszeretétét.)

Négy erdészeti igazgatóság koordinálja a területen a feladatokat.

A nagyszerű ebéd után megtekintettük Nagyrákos határában az 1994-ben született döntés alapján épülő Trieszt–Lvov vasútvonal egy látványos szakaszát.

Hajnal Tibor, a Szombathelyi Igazgatóság beruházási felelőse elmondta, hogy ez a 19,5 km hosszú szakasz építése 1999. május 15-én indult, az átadás tervezett időpontja 2000. december 31-e, az összköltség 24 Mrd Ft.

Kutas Lajos erdészeti igazgató mutat be a csákánydoroszlói vaddisznókeretet, ahol igen eredményes munkát végezve jelentős eredményeket tudtak elérni. A nagy területen teljesen természetes vadászati élményt biztosítanak az igényes érdeklődőknek.

Szép Tibor kereskedelmi igazgató adott tájékoztatást az rt. kereskedelmi munkájáról. Az értékesítésük 60%-a hazai, 40%-a külföldi felé irányul. Véleménye szerint a különböző termékek ára elérte az európai árszintet, lényeges ár-emelésre nem lát lehetőséget. A magánerdők letermelt áralapjának megvétele alapvető céljuk. Sajnos a területükön lévő magánerdők közel 50%-án még mindig nincs igazi tulajdonos, nem folyik tartamos erdőgazdálkodás.

Október 13.

A FALCO Rt.-nél: *Vincze Istvánné* beszerzési vezető és *Németh András* termelési igazgató adott tájékoztatást a legnagyobb hazai fafeldolgozó üzem munkájáról.

Termékeikkel piacvezető szerepre törekednek. A magyar piac egyre nehezebb, ezért volt szükség a külföld felé nyitni, az export aránya jelenleg eléri az 50%-ot.

Szalkay György
szakosztályelnök

Erdők a Közjóért Szakosztályülés

Közjóléti Szakosztály a végeken

Szombathely és környéke azon térségek közé tartozik, amelyet előszeretettel választanak szakosztályülések helyszínéül. Gondolom ehhez nemcsak a táj változatos gazdagsága, hanem a Szombathelyi Erdészeti Rt. munkatársainak szíves vendéglátása is hozzájárul. Így volt ez az elmúlt év őszén is, amikor a Közjóléti szakosztály látogatott a nyugati végekre. *Pető József* vezérigazgató üdvözölte a vendégeket, majd rögtön Kőszegre hajtott a társaság. A Chernelkertbe. A híres ornitológus emlékházánál a sebesült madármenhellyel is megismerkedhettünk.

A cáki pincesor, Írottkő, a velemi Szt. Vid kápolna, a Stájer-házak, Hétforrás volt a feszített nap látnivalója.

Írottkő (Geschriebenstein)

Az Írottkő kitüntetett helyen szerepel a kőszegi-helységbeli turisztikai célpontok között. A hely nemcsak a hegyesség, hanem a Dunántúl, illetve Burgenland legmagasabb pontja. A hegytetőn 1913-ban épült kilátó egyszerre két ország területén fekszik. Mind Magyarországon, mind Ausztria irányából látogatható.

Velem (Velemba)

A község és környéke lakott volt már az újkőkortól. Legjelentősebb lelőhelye a tárgyi emlékeknek a község feletti 582 méter magas Szent Vid-hegy. Itt egy – az i.e. 13–11. század idején kialakult – őskori erődített telep maradványait tárták fel, amely a he-

gyek alján futó kereskedelmi utat felügyelte. A közelben talált réznek és antimonnak köszönhetően kiemelkedő jelentőségű fémfeldolgozó és fémműves telep alakult ki az erődítmény aljában, ahol nemcsak bronz, hanem arany tárgyakat is készítettek. A kemencéket és műhelyeket a múlt század végén báró Miske Kálmán kezdte feltárni. Leletek tömegét találta, amelyeknek többsége ma Szombathelyen található. Az 1929-ig tartó ásátások egyik legnevezetesebb eredménye az utolsó évben talált arany diadém volt, amelynek kora, típusa alapján az i.e. 11–9. századra tehető.

A Szent Vid kápolna

Szent Vid-templom, ekkor Szent Vid szobra a Fájdalmas Szűzanya mellékol-tár fölé került.

A szentély trapéz záródású, a hajónál keskenyebb. A torony háromszintes, tetőjére tagozott, nyolcszögű alakú sisak került. A kisebb harangot 1688-ban öntötte Matthias Glaser Bécsben, a nagyobbat 1926-ban készítették. A hajó boltozott, de a szentély síkmennyezetes.

A barokk főoltár feletti képét 1890-ben Kőszegen készítették. Itt állnak még Szent Rókus és Szent Vendel szobrai. A legrégebbi képet, Mária mennybenmenetelét, a lékai hívek ajándékozták a templomnak 1700-ban. (Most a sekrestyében látható.) Szószéke copf stílusú.

A falu nevét először a rohongi vár részeként, egy birtokfelosztás kapcsán írták le Welyen alakban. Az 1400-as évektől története a rohongi uradalomhoz kapcsolódik.

A Stájer-bázak története

A XVIII. század végére kell visszatekintnünk. Az erdők tervszerűtlen használatára miatt a faállományok leromlottak, az erdőterületek rohamosan csökkentek. Az erdők védelme tehát elsőrendű feladattá vált.

Úgy kezdődött, hogy az 1790–91. évi rendi országgyűlés XXX. törvénycikke kimondta: Az erdők tulajdonjoga kizárólag a földesurakat illeti, s ezután a jobbágyok csak az ő tulajdonukkal és engedélyükkel "ERDŐLHETNEK".

A tulajdonjog maga is nagyhatalom, hát még ha a védelmét külön törvény írja elő. Volt is mit védeni. Hiába szűnt meg jogilag az eladásra történő tarvági lehetőség, a mostohán termő faluhátárok népe továbbra is rászorult erre.

A nagyobb és tapasztaltabb erdőbirtokosok már korábban is gondoskodtak erdeik védelméről. Így történt, hogy Kőszeg szabad királyi város 1770-ben építette a felsőerdőben erdészházait, kettőt 50 cm vastag falakkal. A helyi gyűjtött követ tataba agyaghabarcsba ágyazták. A tetőt és a földémet fából készítették, a helyi lucfenyvesekből kikerült anyagból. A házak elrendezése egysoros volt: szobakonyha-kamra. A két erdészház között harangláb állt. Harangszóval adtak jelt ugyanis, ha váratlanul megérkezett az "inspektor" vagy ha a hirtelen szállt ködben eltévedés fenyegette az erdőjárót. Aztán hoztak Stájerországból két erdészt, hiszen 1647-ig Kőszeg Stájer Ha-

A cáki pincesor

tárvár volt, ALIAS GÜNS, s polgárai maguk is németek voltak, és ettől lett a két ház neve Stájer-házak.

A Stájer-házi Múzeum kialakításának tervei 1995 februárjára készültek el. A múzeum megnyitására honfoglalásunk 1100. évfordulójára, a Vas megyei Erdészeti ünnepek keretében 1996. június 11-én került sor.

A vidék nyugalmát és háborítatlan vízellátását biztosította a Szent Vid-hegyen emelt római őrtorony. A környék a figyelmesebb szemlélőnek azonban korábbi időkről is vall. Ez a terület a bronzkortól a középkorig, több mint kétezer éven át lakott volt. Jól kivehető még ma is az egykori város teraszai, a hatalmas kút és a templom előtt a római őrtorony romjai is.

A századfordulón a helybéli lakosság által talált leletanyagtól felbuzdulva báró Miske Kálmán kezdett szakszerű ásatásba, és a feltárt leletek a hegyet Európa legjelentősebb régészeti lelőhelyei közé emelték. Megtalálták a késő bronzkori kohókat és bányavágatokat, a kelták városának emlékeit, római őrtornyot, pénzeket, ötödik századi torzított koponyás és népvándorláskori temetőket, és számos XV–XVI. századi lelet is előkerült.

A kápolna, híres búcsújáráhely, középkori alapokra épült, s 1859-ben szentelték fel.

Rövidesen a híres cáki pincékhez érünk, melyeket bárdolt gesztenyefából ácsoltak, sárral tapasztottak és zsúpszalmával fedtek. A pincék egykoron a hegyoldalban termett szőlő feldolgozására és a bor tárolására voltak hivatottak.

A filoxerajárvány idején azonban elvesztették jelentőségüket. A romos pincék közül idős gesztenyék tövébe gyűj-

tették össze a legszembeket. Mára az épületek magukban árválkodnak, hiszen az évszázados matuzsálemek a pusztító járvány miatt szinte az utolsó szálig elpusztultak.

Egy növényritkaság

A Hétforrás fölött

A Hétforrás története

Az 1350-es évektől fontos kereskedelmi útvonal volt: Muraszombat–Körmen-d–Szombathely–Kőszeg–Sopron–Bécsújhely.

Nagy Lajos király 1354. évi oklevele tartalmazza a leírást a Léka–Kőszeg–Rohonc közötti várútról és az útközben lévő Hétforrásról (Hét-kút vagy várkút megnevezéssel). A XVIII. században már Hétforrásnak nevezték (Siebenbrunnen), 1896-ban a millenniumi esztendőben a hét magyar vezérről kapta az elnevezést, és ekkor építették ki a forrást.

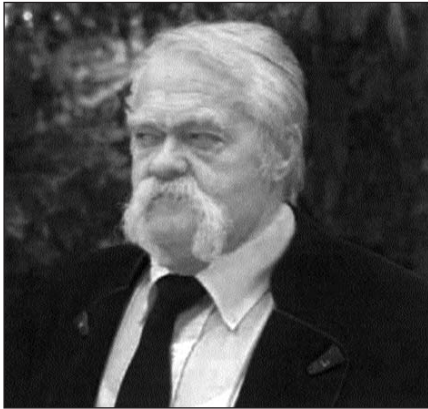
A forrás átépítése 1996-ban történt.

S ahogy ilyenkor lenni szokott, a házigazdák remek vacsorát szerveztek. A kiváló vadpörkölt – *Gregorich János* né alkotása – után a táj csemegéjét ropogtathattuk. A helyszínen rakott tűz parázsánál pirultak a gesztenyeszemek. Jeliben az év bármely szakában visszakaphatja a szakmába vetett hitét az arrajáró. Gróf Ambrózy Migazzi István alapította kert ma is jó kezekben van. A vasvári ősbükkös is tanulságos látvány. Oly közel a városhoz és oly eldugott helyen van, hogy érdemes felvilágosítást kérni a helybéliektől, ha arra járunk.

Végül is a Szakosztály külön köszönetet mondhat a vendéglátóknak. Név szerint *Csapó Györgynek*, az igazgatóság erdőművelési műszaki vezetőjének, *Kronekker József* erdőészeti igazgatójának, továbbá *Rauch Józsefnek*, *Boropaticz István* pagonyvezető főerdésznek, *Hujber Tibor* növényvédelmi szaktechnikusnak, *Kelemen Imre* ker. vez. vadásznak, *Galambos István* erd. műv. oszt. vezetőnek, *Laki István* gép. műsz. vezetőnek, *Molnár Péter* pagonyvezető főerdésznek és *Németh Imrénének*, a Jeli-arborétum vezetőjének.

Pápai Gábor

Putnai József

Született Szegeden 1940. szeptember hó 26-án értelmiségi családban. Édesanyja tisztviselő, édesapja az 1945-től 1947-ig tartó orosz hadifogság után a HM Műszaki Parancsnokságán dolgozott, alezredesként vonult nyugállományba.

Általános iskolai tanulmányai végzetével (Budakeszi) a Szegedi Erdészeti Technikumba nyert felvételt, ahol a technikus oklevelet 1959-ben szerezte meg. Szakmai pályafutását a Budapesti Állami Erdőgazdaság Budakeszi Erdészeti Kézvárosi Igazgatóságánál kezdte 1959. július hó 27-én. A kellő szakmai gyakorlat megszerzését követően a cég jogutódjánál – a Gödöllői Állami Erdőgazdaságnál több szakterületen szerzett ismereteket – munkaügyi előadó a Gazdaság központjában, majd a Budapesti Erdészeti Kézvárosi Igazgatóság műszaki vezetője, 1963-tól a Ráckevei Erdészeti Kézvárosi Igazgatóság fahasználati, fagyártmány-termelési műszaki vezetője 1969. február 28-ig.

Fiatal korában a sportos életmód jellemezte – súlyemelésben ifjúsági dél-magyarországi bajnok, cselgáncsban ifjúsági vidéki bajnok –, országos bajnokság II. helyezett, sorkatonai szolgálata alatt a Honvád SE színeiben hadsergebajnok. Később beosztásai és sokasodó szakmai feladatai miatt az aktív sportolással felhagyott.

1969. március hó 1-jével áthelyezéssel került a Honvédelmi Minisztérium Erdészeti Főosztálya Lovasberényi Erdészeti Kézvárosi Igazgatóságába (1993-tól erdészeti igazgató). Megszerzett gyakorlati tapasztalatait itt tudta igazán hasznosítani, mivel ez az erdészet meglehetősen rossz talaj- és éghajlati adottságok mellett folytatott intenzív erdő- és vadgazdálkodást. A hagyományos erdészeti irányítási feladatok mellett sikerrel látta el az erdészet növénytermelési, juhászati, halászati ágazata vezetését, nemkülönböztetve a drótfonó- és fagyártmány-termelő üzemek működtetését.

Pályafutása alatt a gazdálkodás ne-

hez körülményeiből adódóan szakmai kudarcok is érték, de a sikerek jellemezték. Életútját a kollégák és felettesek szakmai és emberi megbecsülése kísérte, melynek tanúságaként számos elismerésben részesült (többszörös kiváló dolgozó, Haza Szolgálatáért érdemérem ezüst és arany fokozata).

A Lovasberényi Erdészeti Kézvárosi Igazgatóságánál – ahol több, mint 31 éven át végezte áldozatos tevékenységét – az erdő és a vad feltétel nélküli imádata jellemezte. Nevéhez fűződik a sarj eredetű állományok átalakítása, a nagy vadlétszámból adódó vadkárok visszaszorítása, az erdősítésekben fellépő károkozók elleni küzdelem, a vadászati struktúra átalakítása.

Putnai József kollégánk és barátunk élete az erdő volt, amelytől még a halál sem tudja elválasztani. Emléked szívünkben őrizzük, de őrzik a lovasberényi erdő fái is az örökkévalóságig.

Temesvári László

Kedves Laci Bátyám! Tisztelt Gyászolók!

A fájdalom, a hiányérzet hozott össze bennünket.

Búcsúznunk kell!

Korosztályod, az utánad következő nemzedék, az erdész-kollégák nevében búcsúzom Tőled.

Temesváry László okleveles erdőmérnök, erdőfőfelügyelő 1931. november 9-én született Szekszárdon. Elemi és gimnáziumi tanulmányait is itt végezte, szülővárosában. 1950-ben érettségizett a Garay János Gimnáziumban. 1954-ben Sopronban erdőmérnöki diplomát szerzett.

1955. január 1-jétől a Tolna megyei Állami Erdőgazdaság Nagyszékelyi Erdészeti Kézvárosi Igazgatóságánál dolgozott, kezdetben: erdőművelési szakelőadó, ill. műszaki vezető, 1962-től mint erdészeti vezető.

Szakmai életútja 1966-ban nagyot

változott, szeretett dunántúli dombjait, "szülőföldjét" elhagyva, a Duna-Tisza közti homokhátra, Kiskunhalasra költözött.

Itt az erdészek kemény harcot folytattak a futóhomok megkötéséért, a hatalmas erdőtelepítési program megvalósításával. Megkísérelték kiengesztelni a természetet az évszázadokon keresztül elkövetett tájrombolásért.

Minden szorgalmas, kitaró szakemberre szükség volt.

Laci bácsi élete itt kiteljesedett, új értelmet kapott.

1966–68 között a Kiskunhalasi Erdészeti erdőművelési műszaki vezetője, majd 1991-ig – nyugállományba vonulásáig – erdőfelügyelő, főfelügyelő a MÉM Szegedi Állami Erdőrendezőségén, majd az 1979. évi átszervezés után a Kecskeméti Erdőfelügyelőségén.

Pontos, megbízható munkájáról legendák keringtek.

Csendes, zárkózott egyénisége mellett is megbízható kolléga, jó "csapatmunkás" volt.

Laci bátyám, a közreműködéseddel létrehozott több ezer hektár erdő ma sok családnak ad megélhetést és a homokháton élő embereknek jobb életminőséget.

Értelmes életet éltél!

Búcsúznunk Tőled, szülőfölded visszafogad.

Isten Veled, nyugodj békében!

Göbölös Antal

Farkas Imre (1922–2000)

Farkas Imre (1922–2000) erdőmérnök, tanár, újságíró 78. életévében gépkocsibaleset következtében Sopronban tragikus hirtelenséggel elhunyt.

Erdőmérnök tanárként a soproni Erdészeti Technikum levelező oktatását szervezte és irányította 1952–1969-ig. Ezt követően 1970-től a Kisalföld című újság alkalmazásában mint újságíró, később mint a szerkesztőség vezetője munkálkodott. Ez idő alatt számos cikke jelent meg a soproni erdőkről, erdészetről. Munkáiban nem csak írói tehetsége, de elmélyült erdő iránti elkötelezettsége is tükröződött. Utolsó kitüntetését, Sopron város 2000. évi jubileumi emlékérmét még személyesen vette át.

2000. október hó 24-én nagy részvét mellett kísértük utolsó útjára a soproni Szt. Mihály temetőben, ahol számos erdész és erdőmérnök tanár kíséretében helyeztük el az iskola és baráti körének koszorúját. Emlékét megőrizzük, nyugodjon békében!

Németh Ferenc